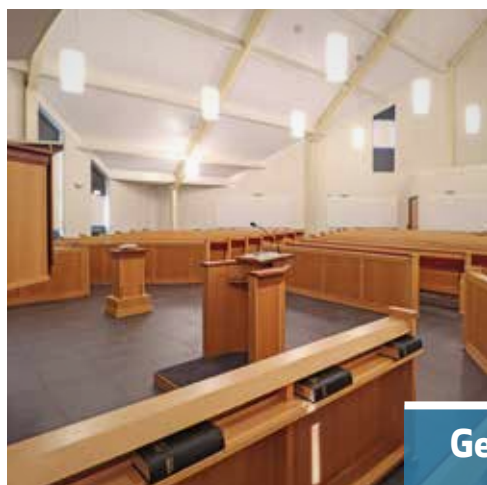

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de AAMBINDER

Gereformeerde Gemeente Puttershoek

10/09/2020
jaargang 98

nr **50**

Van 1954 tot 2002 wordt de gemeente van Puttershoek in het ambt gediend door A. Korevaar, eerst ruim zeven jaar als diaken, daarna veertig jaar als ouderling. Aanvankelijk behoort de gemeente tot de Christelijke Gereformeerde Kerken. Als het gebruik van de Nieuwe Bijbelvertaling echter wordt vrijgegeven, neemt Korevaar contact op met ds. W. Hage te Klaaswaal en komt de gemeente in 1963 over naar de Gereformeerde

Gemeenten. In 1994 herdenkt Korevaar zijn 40-jarig ambtsjubileum. Ds. M. Golverdingen feliciteert hem daarbij per brief: 'We weten dat u de taak hebt mogen vervullen met veel opzien tegen het gewicht van het ambt, maar ook met veel vreugde vanwege de goedkeuring des Heeren, waarmede de Koning van de Kerk dikwijls uw ambtelijke verrichtingen wilde vergezellen'. Korevaar overlijdt op 28 augustus 2009, in de leeftijd van 85 jaar.

Wachten, waken en werken

‘Te dienzelven dage’. Dat was: toen bij Abram alles was vastgelopen en hij meende nooit meer een nakomeling te kunnen krijgen. En toen hij aan de HEERE voorstelde of Hij dan uit Eliëzer zijn nageslacht zou willen bouwen. Nu gaat de HEERE dat eeuwige genadeverbond, in de eeuwigheid gesloten en in de moederbelofte geopenbaard, opnieuw aan Abram openbaren. Wat een trouw.

Te dienzelven dage maakte de HEERE een verbond met Abram.

Genesis 15:18a

De HEERE maakte een verbond, zo lezen we. Het gaat van Góð uit. Van de VerbondsJehova, de HEERE. Hij maakte een verbond, soeverein, eenzijdig en genadig. In de weg van het bloed. In de weg van een offer. Van hét Offer: Christus. Eerst belooft de HEERE aan Abram een groot nageslacht als Hij hem de sterren toont. Ontelbaar. Maar Abram zal niet alleen een talrijk nageslacht krijgen: het beloofde Zaad zal uit Hem geboren worden. En dat gelóóft Abram, en dat geloof wordt hem tot gerechtigheid gerekend! Lees vers 6, lees kanttekening 18. Door dat geloof mag Abram op de beloofde Middelaar zien. Een talrijk nageslacht heeft wel een stuk grond nodig om te bewonen. Welnu, ook dát belooft de HEERE. Wat zorgt Hij toch in en voor alles. Toen en nu! Abrams nageslacht krijgt het aardse land Kanaän tot een erfenis. En zo krijgt het in Christus uitverkoren volk datzelfde door Gods Geest gewerkte geloof dat Abram ontving en beoefende de hemelse erfenis, het hemelse Kanaän tot eeuwige erfbezitting. En weet u wie dat nu zijn? Juist zij die zichzelf leren kennen als armen, ellendigen, ongelovigen en van God gescheiden. Zij die in de beleving een vreemdeling op aarde worden en iets gaan leren van de erfenis die zij in Adam hebben, de verdoemenis. Dat worden ze waard. Zij kunnen daarin echter niet berusten, kunnen daar ook niets mee doen. Het is immers

alles tekort om mee te kunnen sterven. Er moet betaald worden!

Een teken gevraagd

Maar zie. Als de HEERE dat stuk land belooft, vraagt Abram een teken. Niet uit ongelooft, zoals eenmaal Zacharias in Lukas 1. Zo niet. De kanttekenaren zeggen: ‘Abram, hoewel gelovende, begeert nochtans van God nader bericht en versterking, gelijk ook andere gelovigen gedaan hebben, bijvoorbeeld Gideon en Hizkia’. God geeft Abram een teken. Geen buitengewoon, extraordinaar teken, maar een teken in een offer. Het is alsof de HEERE zegt: Abram, Ik kan alleen naderen tot u en gemeenschap hebben met u in de weg van een offer. Wijzend naar het Offer: Christus. Dit teken onderstreept het door God gesproken Woord. Zijn belofte. Tot versterking van Abrams geloof. Zoals onze sacramenten, de Heilige Doop en het Heilig Avondmaal, de prediking van een gekruiste Christus onderstrepen en tot versterking zijn van het geloof van Gods kinderen.

Een driejarige vaars, een driejarige geit, een driejarige ram (alle dus in de kracht van hun leven) en twee duifjes moeten worden geslacht. Zij moeten de dood in. Voor een doodschuldige! Dat allereerst. Wat een prediking. Lezer, leerden we daar iets van? Vervolgens moeten deze dieren overlangs, dus van kop tot staart, worden gespleten en de helften tegenover elkaar gelegd worden. De twee duifjes, te klein om te splijten, worden gedood en ook tegenover elkaar gelegd. In die tijd was het gebruikelijk dat beide partijen die een verbond sloten, tussen de offerstukken ‘traden’, als een bewijs van verbondenheid: zoals die stukken bij elkaar horen. Alzo ook wij. Maar ook ter waarschuwing: wie het verbond schendt, is waard om in stukken gehouwen te worden.

Zo ontstaat er een pad. Een pad van bloed. Bij God vandaan, eenzijdig! En zo is eeuwen later Christus geslagen door het zwaard van Gods recht en werden bij Zijn dood Zijn heilig lichaam en ziel gescheiden en vaneen gescheurd. Lezer, ontzettend zal het zijn om voor eigen rekening te leven en te sterven en te vallen in de handen van de levende God, Die niet en nooit van Zijn recht afstand doet. Wat een prediking toch, om ons met God te laten verzoenen in het offer van Zijn Zoon. Smeeek toch om ‘s HEEREN Geest! Want met slechts een verstandelijke beschouwing van deze zaken zijn we eeuwig verloren.

ds. W.J. Karels,
Hardinxveld-
Giessendam

In dit nummer

4 Pastoraat [1]
Het pastorale gesprek

13 Van Overzee:
Verbondenheid

24 Twee zwaarden

- 2** Wachten, waken en werken
- 3** Leren op de school van Christus [36]
- 6** ‘Op uw noodgeschrei...’
- 8** Commentaar: Waarheid en leugen
- 9** Bijbelstudie [6]:
De gouden kandelaar
- 10** Seksueel misbruik binnen
geloofsgemeenschappen [3]
- 11** Woordverkondiging in een
beeldcultuur [3]
- 12** De Vroege Kerk [5]
- 14** Verhef uw stem: 25-jarig
ambtsjubileum ds. F. Mulder
- 15** Boekennieuws
- 16** Kerknieuws
- 18** Berichten
- 18** Kerkdiensten
- 23** Jeugdrubrik

Les voor de Kerk

Wat moet Abram nu doen? Een les voor de Kerk! Wachten. Dat allereerst. Wachten op de HEERE. Wat een geloofsoefening. Altijd weer. Lees Psalm 130, Psalm 25, heel Gods Woord getuigt ervan. Wachten. En vervolgens: Waken. Want de aasgieren dreigen de offerstukken weg te roven. O, wat heeft de levende Kerk te waken tegen de geestelijke boosheden in de lucht. Nog steeds. Vanbuiten en vanbinnen. Waakt! Abram moet ook werken: Jazeker. Heel de dag is hij bezig om de roofvogels weg te houden. 'Werkt uws zelfs zaligheid met vreze en beven.' Verdient hij daar wat mee? Niets. Aan het einde van de dag valt hij uitgewerkt en uitgeput in slaap. Hij wordt er buiten gezet. Volkomen. Hoe noodzakelijk hier iets bij bevinding van te leren. Dan krijgt Abram een gezicht. God openbaart hem dat zijn nakomelingen het zeer zwaar zullen krijgen en uitermate verdrukt worden, 400 jaren, een door God bestemde tijd. Schrik en grote duisternis vallen dan op Abram. Ontzettend. Zouden wij ook niet ineenkrimpen als we zien wat ons nageslacht (als we het hebben mogen) zal overkomen? Maar de HEERE toont ook Zijn trouw: dat Hij de vijanden richten zal en Zijn volk met grote have zal doen uittrekken. Wat een heenwijzing naar een verloren Kerk, maar ook naar een Kerk Die verkoren, opgezocht en levend is gemaakt. Een Kerk Die in de oven der verdrukking in het diensthuis naar een Middelaar is gaan schreeuwen, en die om 's HEEREN wil, om Christus' wil, uitgeleid zal worden. Eeuwig. Met grote have. Ze krijgen God tot hun deel.

De weg van het bloed

Dan komt de HEERE, in de weg van het bloed. Eenzijdig gaat Hij tussen de offerstukken door als een rokende oven, ziende op de aanstaande verdrukking. Er is duisternis en rook. De levende Kerk ziet soms ook niets ander meer dan donkerheid en rook. Maar de HEERE openbaart Zich ook als een brandende fakkel. Daar is vuur, verterend voor Zijn vijanden, maar verlichtend en vertroostend voor Zijn volk. In de verdrukking, in de oven, is Christus voor en met Zijn Kerk aanwezig. Omdat Hij verterd werd, geperst, gespleten en omdat Hij Zijn dierbaar bloed heeft gestort. Dat verbond met Abraham Zijn vriend, bevestigt Hij van kind tot kind. De HEERE schenke genadiglijk de doorleving en toepassing van deze aangestipte zaken.

Ralph Venning

Leren op de school van Christus [36]

Deel II Zuigelingen

XIII ZE LIJKEN NOG VLESELIIK TE ZIJN EN TE WANDELEN ALS NATUURLIJKE MENSEN.

Ik heb laten zien op welke manier zuigelingen gebrekkig zijn in vergelijking met andere heiligen. Nu moet ik negatieve dingen laten zien, namelijk hoe vleselijk ze nog zijn.

Deze arme zuigelingen staan slechts een klein stukje hoger dan vleselijke mensen. Hoewel ze niet vleselijk zijn, lijken ze nog wel vleselijk te zijn. Dit geldt van velen van hen, maar zoals ik al gezegd heb, dit geldt niet van allen in gelijke mate.

Ze waren hierin nog vleselijk dat er onder hen veel jaloezie, strijd en verdeeldheid of twist was (1 Kor. 3:3).

Om deze reden spreekt de apostel hen aan om zichzelf te beoordelen of ze niet vleselijk waren en wandelden als natuurlijke mensen, zoals mensen het willen en niet zoals God het wil. Bent u niet vleselijk?

Ze waren nog vleselijk omdat ze trots waren op hun kerklidmaatschap, hoewel ze gemeenschap hielden met zeer onreine mensen, waardoor hun deeg gezuurd was.

Het blijkt duidelijk uit 1 Korinthe 5 dat ze zo deden. Toch waren ze tegelijk opgeblazen en beroemden zich. Ze pochten dat ze gemeenschap hadden met mensen die grove zonden pleegden. Daarom vermaande de apostel hen (1 Kor. 5:10; 2 Kor. 6:14). Als ze er tevreden mee zijn dat de instellingen op een onordelijke wijze bediend worden, dan zijn ze vleselijk (1 Kor. 11:17). Wanneer menselijke twisten de naam van de kerk bezoedelen en ongezonde omgang gemeenschap genoemd wordt, wanneer christenen zich daarmee kunnen behagen en erin kunnen roemen, zijn ze vleselijk.

Dat deze Korinthische zuigelingen nog vleselijk waren, bleek uit het feit dat ze rechtszaken tegen elkaar aanspanden bij ongelovige en onrechtvaardige rechters (1 Kor. 6:1-8).

Ze toonden hierin veel lef en durf. 'Durfte iemand van u?' (vers 1). Ze deden dit voor spulletjes en niemendalletjes, voor de kleinste dingen. Ze hadden reden om zich te schamen, want het leek alsof er niet één wijs en eerlijk onder hen was. Het was absoluut en onmiskenbaar een fout (vers 7). Maar omdat ze zuigelingen waren en nog vleselijk waren, durfden ze dit te doen.

Zuigelingen blijken hierin vleselijk te zijn dat ze van het ene uiterste in het andere vervallen en geen goed midden weten te vinden. Ze weten geen maat te houden en doen dingen tekort of overdrijven ze juist.

Een tijdlang waren de Korintheïers zo achteloos dat ze er niet aan dachten om de incestpleger uit te werpen of onder censuur te plaatsen (1 Kor. 5). Maar later werden ze zo strikt dat ze hem niet wilden vergeven, en lieten ze toe dat hij door overmatige droefheid verslonden zou worden (2 Kor. 2). Zo vielen ze van het ene uiterste in het andere, van gebrek in overdrijving. In een wirwar van meningen waren ze niet vertrouwd met de Goddelijke middenweg.

(wordt vervolgd)

Uit: "Leren op de school van Christus", Ralph Venning (uitg. Brevier).

Het pastorale gesprek

Plotseling was ze opgenomen voor een operatie. Een jonge vrouw uit de gemeente. Er volgden spannende dagen. Was de operatie gelukt? Waren de verkeerde cellen weggenomen? Ze kwam op een kamer met twee bedden. Naast haar lag een vrouw in een soortgelijke situatie. De eerste dagen was er nauwelijks sprake van contact. Beiden waren te ziek voor een gesprek. Er was veel pijn en vrees, bij beiden. Er was ook een belangrijk verschil. Aan het ene bed werd gebeden en gelezen. Door de echtgenoot en de predikant die een bezoek brachten. Er waren geheiligde momenten, waarin woorden van God werden gesproken. Aan het andere bed werd niet gebeden en gelezen. Daar kwam niemand die de weg wees naar God.

Pastorale zorg is een gave van de Heere. Het is een groot voorrecht dat de Heere in Zijn gemeente ambtsdragers geeft die gemeenteleden kunnen bijstaan.

J.H. Mauritz,
Kamerik

In de gemeente zijn er tal van pastorale situaties: huisbezoeken, ziekenbezoeken, bezoek aan ouderen, kraambezoeken, gesprekken met jongeren en (vooral!) met mensen die worstelen met geestelijke vragen. In al die situaties mag het Woord van God opengaan. Gemeenteleden zien niet altijd dat dit pastorale contact niet eenvoudig is. De verwachting van een gemeentelid kan heel anders zijn dan de wijze waarop een predikant of ouderling gestalte geeft aan het pastorale contact.

Is er echt tijd voor een geestelijk gesprek? Is er sprake van geestelijke nood? Hoe wordt het een gesprek van hart tot hart? Hoe vind ik de tijd voor regelmatig bezoek? We kunnen in het kerkelijk leven soms zo druk zijn dat er weinig tijd overblijft voor pastorale contacten. Dat mag zo niet zijn! Ik weet het: ambtsdragers zijn mensen met beperkingen. Wat je graag wilt doen, lukt niet altijd. Er is daarom soms ook onterechte kritiek op broeders van de kerkenraad. Dat sluit echter niet uit dat een ambtsdrager ook naar zichzelf moet kijken. Wat kan het bij hem een stil verdriet geven, als hij niet begrepen wordt. Het kan echter ook zo zijn dat hij vragen aan zichzelf stelt. Ik denk aan de ouderling die aan een ziekbed uit Markus 10 de geschiedenis van Bartimeüs las. Bartimeüs riep: 'Jezus, Gij Zone

Davids, ontferm U mijner'. De mensen bestraften hem, wellicht ook de discipelen. En dan staat er: 'En Jezus, stilstaande'. De grote Herder van de kudde staat stil en luistert. De liefde dringt: 'Wat wilt gij dat Ik u doen zal?'

De ouderling vroeg zich af: Heb ik wel echt *stilgestaan* bij de zieke? Echt geluisterd? Woorden Góds gesproken?

Goede voorbereiding

Elk pastoraal gesprek verloopt anders. Daarom is een goede voorbereiding belangrijk. Is het een eerste gesprek of zijn er al eerdere gesprekken geweest? Wat is het doel van het gesprek? Bij een huisbezoek is het belangrijk te letten op de gezinssamenstelling. Wat zijn de namen en leeftijden van de kinderen? Zijn er bijzondere zorgen? Hoe kan het geestelijk onderwijs voldoende aan de orde komen? Tijdens ziekenbezoek verloopt het weer anders. Soms kan een zieke niet veel inspanning verdragen. Dan is een gesprek van twintig minuten al lang genoeg. Elk gesprek vraagt om een eigen benadering. Een gesprek met een jongere die belijdenis gaat doen, een gesprek tijdens kraambezoek, tijdens rouwbezoek, bij zorgen in huwelijk en gezin, het zijn allemaal verschillende situaties. Welk Bijbelgedeelte zullen we lezen? Waaraan moet gedacht worden in het gebed? Het gebed om de leiding van Gods Geest blijft onmisbaar.

Op tal van plaatsen in de Bijbel lezen we dat sinds de zondeval de communicatie met God en met elkaar verstoord is. De dichter van Psalm 116 spreekt in zijn haasten dat alle mensen leugenaars zijn. Paulus citeert Psalm 5 als hij zegt: 'Hun keel is een geopend graf; met hun tongen plegen zij bedrog; en slangenvenijn is onder hun lippen (Rom. 3:13).

De verwoestende werking van verkeerde communicatie kan zelfs aanwezig zijn in onze godsdienstige gesprekken. Denk aan de vrienden van Job. Zij gebruiken Gods Woord om Job te bestraffen. Buiten de werking van Gods Geest en Zijn genade komen we niet ver in een pastoraal gesprek.

Communicatie en gesprek

Een goed gesprek gaat niet vanzelf. Het is nuttig om na te denken over onze communicatie. Neem ik de ander serieus – dat

*Buiten de werking
van Gods Geest en
Zijn genade komen
we niet ver in een
pastoraal gesprek.*

geldt zowel de bezoeker als degene die bezocht wordt. Ben ik bereid om te luisteren, om tot een goede uitwisseling van gedachten te komen?

Het is een gave als we door middel van spreken kunnen communiceren. Er zijn mensen voor wie het gesprek moeilijk of onmogelijk is. Denk aan mensen met een auditieve beperking. Zij moeten meestal non-verbaal, door middel van doventaal, communiceren.

Naast het spreken hebben we een uitdrucksvermogen waardoor we 'boodschappen' uitzenden naar de ander. Een groot deel van onze communicatie is namelijk non-verbaal. Gezichtsuitdrukking, intonatie en lichaamstaal spelen een belangrijke rol. Communiceren is een kwestie van het wederzijds uitzenden van 'boodschappen'. De vraag is of we elkaar in het pastorale gesprek begrijpen. Of luisteren we selectief? Hoor je misschien alleen wat je wilt horen?

De 'boodschap' kan ook verminkt overkomen. Dan is er 'ruis op de lijn'. Voor de ambtsdrager is het van belang om te checken of de woorden van meeleven, vertroosting, richting-geven en vermaning goed zijn overgekomen. In Spreuken 15:23b zegt de Heere: 'Hoe goed is een woord op zijn tijd'. Dat mag een bemoediging zijn voor een ambtsdrager.

Communicatie betekent: 1. Een goede uitwisseling van informatie, en 2. Tot een gemeenschappelijk verstaan komen. Een voorbeeld. Ouderling Pieters is met een medebroeder op huisbezoek. Een van

de kinderen (Wim van 17) loopt stage in een bedrijfshal waar posters hangen die niet door de beugel kunnen. Hij kreeg een gesprek met een collega met een moslim-achtergrond. Ook die man had moeite met de posters en hij gaf aan dat de God Die wij dienen Dezelfde is als Allah. Wim heeft er moeite mee hoe hij zich moet opstellen. Ouderling Pieters voelt aan dat een persoonlijk gesprek nodig is. Belangrijk in zo'n gesprek is: aandacht geven. Dat wil zeggen: Wim verbaal volgen, door af en toe wat te zeggen, hem te stimuleren. Door een korte herhaling of samenvatting kan Pieters controleren of hij Wim goed begrepen heeft.

Het belang van luisteren

Wie ambtelijk op bezoek gaat, probeert eerst een sfeer van vertrouwen te scheppen, zodat de ander zich op zijn of haar gemak voelt. Voor menig ambtsdrager en pastorant – zo noemen we het gemeentelid dat pastorale zorg krijgt – is deze eerste fase van het gesprek de spannendste. Lukt het om tot een echt gesprek te komen?

Wil een pastoraal gesprek echt een gesprek zijn, dan moeten beide gesprekspartners erbij betrokken zijn. De bezoeker probeert door een actieve houding vertrouwen te scheppen. Soms kan een negatieve ervaring bij de pastorant echter afstand scheppen. De predikant of de ouderling zal dat serieus moeten nemen. Menig ambtsdrager staat voor de valkuil om snel te willen begrijpen. Ongeduld en impulsiviteit spelen hier een rol. Soms is

het moeilijk om de ander zijn/haar eigen verhaal te laten vertellen. Luisteren is daarom het eerste en belangrijkste aspect van een gesprek.

De Bijbel onderschrijft het belang van luisteren. Jakobus leert dat ieder mens snel moet zijn om te horen en langzaam om te spreken (Jak. 1:19). Echt luisteren valt niet mee. Onze gedachten kunnen gemakkelijk afdwalen. Het kan ook zijn dat we tijdens het luisteren al bezig zijn met een antwoord op de vraag of met een oplossing van het probleem.

Luisteren is geen passieve, maar een actieve bezigheid. Het is meegaan met de ander en je proberen te verplaatsen in zijn of haar gedachten- en gevoelsleven. Belangrijk is dat de ander merkt dat er werkelijk geluisterd wordt.

Betrokkenheid en begrip

De vraag kan gesteld worden of luisteren echt helpt om tot een goed gesprek te komen. Het antwoord is: Ja! De vraag kan ook gesteld worden of er grenzen zijn aan het luisteren. Ook dan is het antwoord: Ja! De intentie van de ambtsdrager is om zo lang mogelijk te luisteren. Het gaat er om dat we de vragen van de pastorant peilen en begrijpen. Na het luisteren zal de ambtsdrager uitleggen wat de Bijbel ons leert. In sommige situaties zal hij aangeven dat de grens van het luisteren bereikt is. Dan volgt het: 'Alzo spreekt de HEERE' (Zach. 6:12).

Een gesprek van hart tot hart kun je niet maken. Het is een genadegave van de Heere. Christus heeft als de grote Herder der schapen tijdens Zijn omwandeling op aarde geestelijk leiding gegeven. Hij deed dat op een volmaakte wijze. Zijn ambtsdragers kunnen dat slechts ten dele. Daarom de vraag: Bidt u, bid jij voor hen?

(wordt vervolgd)

‘Op uw noodgeschrei...’

Is er een ingrijpender kastijding dan de onthouding van Zijn gemeenschap?

Geachte ds. Roos,

Het doet mij goed dat u in uw antwoord in *De Wachter Sions* op mijn Open brief in het boekje “Om vriend en broed’ren spreek ik nu” de intentie van mijn schrijven zo helder hebt samengevat. Ook ben ik blij met en verwonderd over de broederlijke toon waarop u uw reactie hebt geschreven.

Ik begrijp uit uw antwoord dat dezelfde pijn en hetzelfde verdriet over de verscheurdheid van Gods kerk in Nederland ons beiden bezet. En van harte hoop ik dat dit gevoel alle leden en ambtsdragers van onze gezindte bezet. De begeerte dat de Heere die gevoelens van verdriet en *schuld* onder ons levendig make en vermeerdere, drong mij tot mijn schrijven van het boekje “Om vriend en broed’ren”. Ik ben er diep van overtuigd dat alleen door een weg

van beleving van de nood en de *schuld* van de verdeeldheid, de weg tot toenadering en heling van de breuken op goede grond mogelijk is. Ik besef dat wij die beleving niet kunnen wekken, maar de Heere werkt middellijk.

Voordat ik inga op dat gedeelte van uw antwoord waarin u de oorzaken van de (nog steeds voortdurende) scheiding die ik genoemd had op broederlijke wijze aanvult met een derde oorzaak, die u de hoofdoorzaak noemt, wil ik eerst iets anders onder woorden brengen. Dat doe ik met veel schroom, maar met niet minder aandrang dan het schrijven van mijn Open brief.

Nadat de bewuste brief was uitgegeven (november 2019) is korte tijd daarna de coronacrisis ingetreden. Die crisis eiste allereerst de aandacht op. Ds. J.J. van Ekeveld schreef in een interview met het CIP-platform (17 augustus 2020) dat mijn oproep mede daardoor uit beeld was verdwenen. Als wij het er over eens zijn dat de coronacrisis een sprake Gods is, dan is het niet zo erg dat ons spreken en schrijven op de achtergrond raakt. Als God spreekt, moet onze stem zwijgen.

Toch wil ik bij dat spreken Gods een paar vragen stellen, vragen die mij niet loslaten. Is het te veel gezegd als we het spreken Gods door deze crisis ‘Gods slaande hand’ moeten noemen? Niet alleen Gods slaande hand over een van God vervreemde en ondergaande wereld en over ons zondige land en volk, maar ook en vooral over Gods kerk? Blijkt die slaande hand niet uit het feit dat onze samenkomsten, de erediensten (Gods eigen dierbare instellingen), een tijdlang door vrijwel niemand en daarna nog slechts beperkt bezocht kunnen worden? Toont de Heere hiermee niet een twist te hebben met Zijn Kerk in Nederland?

Er is nog iets wat naar mijn mening nog ingrijpender is. Na de biddag kon (naar mijn weten) in niet één kerk in onze gezind-

te het Heilig Avondmaal bediend worden. Bij de voorbereiding van de catechismus-preek over Zondag 30 heeft me dat aangegrepen. In Zondag 30 gaat het over het 'heilig houden' van dit sacrament. Zij die niet waardig kunnen deelnemen, moeten zichzelf van de tafel onthouden. Zij die in leer of leven zondigen, moeten door de ambten van deze geestelijke gemeenschapsoefening tussen de Bruidegom en Zijn bruid geweerd worden.

De vraag die met kracht naar me toe kwam, was of de grote Ambtsdrager, de Koning van Zijn Kerk, nu Zelf de tuchtoefening ter hand heeft genomen en door middel van het coronavirus de sacramentele gemeenschapsoefening ons onthield.

Geachte broeder, is er een ingrijpender kastijding dan de onthouding van Zijn gemeenschap? En nu is er zelfs een collectieve afhouding. Wijst dat niet op een collectieve schuld die er ligt? En wat is groter zonde en meer Godonterend dan het uiteenscheuren van het lichaam van de verhoogde Middelaar? Het is een zonde die het wezen raakt van het 'lichaam van Christus zijn'. Deze kastijding raakt het wezen van de Kerk als het lichaam van Christus.

Geachte broeder, ik ben me ervan bewust dat anderen dit wellicht zo niet kunnen zien. Ik kan me echter niet van deze gedachten losmaken. Het heeft mij persoonlijk diep aangegrepen. Als we spreken over een sprake Gods, en als we ons de vraag stellen waarom de Heere een oordeel zendt, zullen we ook een keer terecht moeten komen bij de oorzaak, willen we waarlijk onze schuld belijden. Als een vader een kind slaat, moet dat kind toch weten waarom het geslagen wordt? Wat zou het een belediging zijn voor de vader als het kind zou vragen waarom vader eigenlijk slaat. Dat kind weet het dus wel waarom het straf ontvangt. En weten wij het niet? Of willen we het niet weten?

Ik wil nu kort nog ingaan op uw broederlijke toevoeging. Daarbij wil ik vooraf

opmerken dat ik me niet wil begeven op het terrein van ons deputaatschap Kerkelijke eenheid, die over deze onderwerpen in gesprek is met uw kerkverband. Wel wil ik in alle bescheidenheid een paar vragen stellen over uw opmerkingen.

1. Is het niet zo dat in de strijd om het zuivere evenwicht tussen wet en Evangelie door het toen nog ongedeelde kerkverband positie is gekozen door afstand te nemen van de onevenwichtige uitlatingen van ds. R. Kok? Daarbij wil ik geen uitspraak doen over de vraag of dat op de juiste wijze is gebeurd.

2. Is door de synode van de Gereformeerde Gemeenten van 2019 niet een verklaring opgesteld en aan u voorgelegd, waarin is uiteengezet dat we met de uitdrukkingen 'beloften van het Evangelie' en 'beloften van het verbond' niet anders bedoelen dan de door ons allen aanvaarde onderscheiding tussen 'voorwaardelijke beloften' en 'onvoorwaardelijke beloften'? Moeten we dan niet beducht zijn om ons schuldig te maken aan een woordenstrijd, waartegen Paulus in 2 Timothéüs 2:14 zo ernstig waarschuwt?

Geachte broeder, zoals u mij de broederhand reikt, zo wil ik van mijn kant u ook van harte de broederhand reiken. Eén ding wil ik nog opmerken. Ik ben niet zonder zorg over de invloed van een godsdienst in onze gezindte, die de grenzen van onze Dordtse leer aantast. Die zorg is voor mij de reden geweest om in 2019 een artikelenserie in De Saambinder te schrijven onder het thema 'Blijven bij Dordt'. Zouden we elkaar niet tot grote steun kunnen zijn in de bewaking van deze grenzen? Deze zorg heeft alles te maken met de vier indringende vragen die u in uw Open brief stelt.

Dan nog de vraag: Hoe nu verder? Wij weten het niet. Ik onderschrijf ten volle wat u daarover hebt verwoord: alleen met Gods hulp, alleen door een wonder. In 1 Samuël 7 lezen dat God een wonder deed op een plechtige en gezamenlijke dag van verootmoediging te Mizpa. Is die geschiedenis ons niet tot voorbeeld? Wat zou het al groot zijn als we als reformatische kerken een gezamenlijke bidstond zouden beleggen. 'Op uw noodgeschrei deed Ik grote wond'ren'.

Met broederlijke groet, ook aan de andere broeders in de bediening binnen uw kerkverband en gezamenlijk Gode bevolen.

ds. G. Hoogerland,
Rotterdam-IJsselmonde

Waarheid en leugen

De wereld zit ingewikkeld en verwarrend in elkaar. Dat was vroeger niet anders en dat zal wel zo blijven. Een wirwar van moeilijk te doorgronden politieke, sociale en economische krachten beïnvloedt de gang van zaken, dichtbij en ver weg. Soms gebeuren er ineens dingen die vrijwel niemand zag aankomen.

C.S.L. Janse,
Apeldoorn

De coronacrisis heeft mensen ontvankelijker gemaakt voor complottheorieën.

Mensen zoeken voortdurend hun eigen voordeel, vaak ook op een minder nette manier. Dat laatste proberen ze veelal te camoufleren. Over tal van zaken botsen de meningen met elkaar. Mensen beschuldigen elkaar over en weer. De leugen wordt vaak gepresenteerd als waarheid, terwijl in kerk en maatschappij de waarheid wordt verdood en verdacht gemaakt. Heel de Bijbel door vinden we daar tal van voorbeelden van. De Bijbel laat ons ook zien dat er sinds de val in het paradijs een geestelijke strijd op aarde gaande is. 'De duivel gaat om als een briesende leeuw, zoekende wie hij zou mogen verslinden' (1 Petr. 5:8). Hij geldt als de vader der leugen (Joh. 8:44). De Catechismus (vraag 112) bestempelt liegen en bedriegen dan ook als de eigen werken van de duivel.

Complottheorieën

De laatste tijd trekken allerlei complottheorieën de aandacht. Allerlei soms heel bizarre verklaringen worden vol overtuiging gepresenteerd. Verdachte personen en gevaarlijke groeperingen zouden achter de schermen bezig zijn hun boze plannen uit te broeden. En dat alles ten nadele van de gewone man die zich

vaak van geen gevaar bewust is. Echt nieuw is dat niet. Ook vroeger deed zich dat voor. Vaak ging het om antisemitische beschouwingen waarin men de Joden ervan beschuldigde dat ze met hun sluwheid en hun geldmacht de wereldheerschappij najoegen. Ook nu doen nog allerlei antisemitische complottheorieën de ronde. De Joden worden daarin afgeschilderd als een gevaar voor de mensheid. Behalve dat het hier een samenraapsel van leugens betreft, zijn dergelijke theorieën ook heel gevaarlijk. Hitler kon daar destijds bij aanknopen. Veel Duitsers geloofden werkelijk dat de Joden hun doods-vijanden waren.

Coronacrisis

De huidige coronacrisis heeft mensen ontvankelijker gemaakt voor allerlei complottheorieën. Mensen voelen zich bedreigd door iets geheimzinnigs. Ze worden in hun bewegingsvrijheid en wellicht ook in hun maatschappelijk bestaan beknut en het einde daarvan is nog steeds niet in zicht. Hoe kon zoiets toch gebeuren? Het besef dat God de wereld regeert en boven alle dingen staat, is bij velen totaal verdwenen. Vandaar dat de verklaring voor al dit ongerief en al deze bedreigingen

elders gezocht wordt. De elektromagnetische golven van de nieuwe 5G-zendmasten zouden de coronaverschijnselen veroorzaken hebben. Of de steenrijke Bill Gates zou het op zijn geweten hebben. Met de vaccins die hij laat ontwikkelen zou hij immers nog veel meer geld kunnen verdienen. Van grote betekenis is ook dat allerlei complottheorieën tegenwoordig gemakkelijk en razendsnel via de digitale media verspreid kunnen worden. Vroeger moest dat door middel van boeken en kranten of door mondelinge geruchten. Nu kan iedere dwaas die zichzelf belangrijk vindt, zijn opvattingen op internet zetten of via social media verspreiden en een groep van medestanders om zich verzamelen.

Kwade praktijken

Overigens moeten we wel bedenken dat er in deze wereld ook allerlei kwade praktijken plaatsvinden die het daglicht niet kunnen verdragen en daarom in het verborgene gebeuren. De Bijbel geeft ons geen positief beeld van de gevallen mens. Ook overheden kunnen zich ontwikkelen tot boze machten. Dat is zelfs voorspeld (Openb. 13).

Het is niet onwaarschijnlijk dat de grote mogelijkheden zich bezighouden met het ontwikkelen van biologische wapens. Dat het coronavirus ontsnapt zou zijn uit een Chinees laboratorium is daarom geen volstrekt onzinnige gedachte. Maar dat is nog heel wat anders dan te stellen dat het ook werkelijk zo is. Zo'n vergaande bewering moet wel grondig bewezen worden. Zo lang dat niet zo is, moet je je hoeden voor vage beschuldigingen waarvan je kunt verwachten dat die in het geruchtencircuit steeds meer worden aangedikt.

Dat heeft immers ook ethische consequenties. Je mag zo maar niet op basis van losse geruchten en wilde speculaties iemand of een bepaalde instantie van een groot kwaad beschuldigen. Evenmin mag men door het doorvertellen van speculatieve verhalen daar aanleiding toe geven. Zeker hier geldt dat mensen gemakkelijk met je woorden op de loop gaan.

Uit onderzoek blijkt dat onze mensen zich niet vaker dan anderen laten leiden door complottheorieën. Maar dat is dan waarschijnlijk wel vaker dan verantwoord is. Opvallend was wel dat een op de vijf SGP-kiezers het geloofwaardig vond dat met een toekomstig coronavaccin een chip geïnjecteerd wordt om de mensen permanent te kunnen volgen. Waar rust dat op? Bezwaren tegen vaccinatie mogen niet leiden tot ongefundeerde beschuldigingen.

‘Gij zult ook een kandelaar van louter goud maken. Van dicht werk zal deze kandelaar gemaakt worden, zijn schacht en zijn rieten; zijn schaaltes, zijn knopen en zijn bloemen zullen uit hem zijn’.

Éxodus 25:31

De gouden kandelaar

ds. C.A. van Dieren,
Rijssen

Waar vindt de Heere Zijn volk? In de diepste duisternis. Daarvandaan brengt Hij ze tot het licht. Het beeld van God wordt hersteld en zo krijgen ze kennis in de weg van de zaligheid en in de vergeving van hun zonden. Ook geeft Hij ze licht om dat door genade uit te stralen in de wereld. Een van de voorwerpen in het heilige van de tabernakel is hiervan een beeld. Dat is de gouden kandelaar.

Negenenveertig kilo puur goud gebruikt Bezaleel om deze kandelaar te maken. Dit keer komt er geen hout aan te pas. Bovendien is hij uit één stuk gemaakt en geen enkel onderdeel werd er later aan gesoldeerd. We zien hier dat Gods Geest de handen van de kunstenaar geleid heeft om dit prachtige kunstwerk te kunnen maken. De kandelaar met zijn schacht en zeven rieten staat in het zand van de woestijn. Het is net een boom, die aan weerszijden drie takken heeft. De zevende tak komt recht omhoog uit de stam voort. Elk van de zeven rieten is kunstig versierd met schaaltes als amandelnoten, knopen en bloemen.

Kerk van alle tijden

Wat heeft de kandelaar ons te zeggen? De zeven rieten of armen geven een volheid aan. Het geheel ziet op de Kerk van alle tijden en alle plaatsen. De Kerk heeft één Heere, één geloof, één doop, één leer. In de kandelaar is geen splintertje hout van het menselijke te vinden. Ook aan de Kerk is er niets van de mens bij. Geen tranen en werkzaamheden kunnen toegevoegd worden, want het is enkel genade. Zeker, de Heere wil wel mensen gebruiken, maar de Kerk is in haar bestaan en zaligheid het zuivere werk van de drie-enige God. Onwankelbaar steunt de kandelaar op de schacht, de wortel Davids, op het fundament Christus. Niemand zal de Kerk uit Zijn hand rukken.

We vinden de kandelaar aan de zuidzijde van de tabernakel. Dat is de oorsprong van het licht. Weet u wat zo'n wonder is? Dat het licht zo in de richting van het noorden, naar de duistere, verloren wereld schijnt. Jezus is het Licht der wereld. Hij is Oorzaak en Bron om de geestelijke duisternis van een gevallen adamskind weg te nemen. Het licht op de kandelaar brandt dag en nacht. Zo zal er ook altijd een levende Kerk zijn, hoe de satan ook poogt die uit te blussen. Het zal hem niet gelukken, want de Heere houdt Zijn Kerk in stand.

Het afsnijdende werk

Om helder te branden, moet de kandelaar goed onderhouden worden. Telkens moet een stukje van het lont worden afgeknipt om niet te walmen en stinken. Kerk, kent u dat in uw leven? Het afsnijdende werk van God is noodzakelijk. Hij kastijdt degene die Hij liefheeft. Soms is het alsof alles wordt afgesneden en er niets van Gods werk overblijft. Maar de grote Hogepriester weet wat elke lamp nodig heeft, opdat het licht in al zijn glans openbaar komt. Dan verblijdt de Heere Zich in Zijn eigen werk. Van nature zijn wij in onszelf enkel duisternis. Weet dan dat bij de Heere geen hope-loze gevallen zijn. De Kandelaar, het Licht der wereld, brandt nog!

(wordt vervolgd)

Vragen

1. Waarvan is de gouden kandelaar een beeld?
2. Wat betekent het dat de kandelaar geheel van goud gemaakt was?
3. Er moest steeds een stukje lont worden afgeknipt. Waar wijst dat op?

Herstel is een lange weg

Herstel is een lange weg waarbij een slachtoffer veel verschillende zaken zal moeten onderzoeken: Hoe is het mogelijk dat niemand heeft gezien wat er met mij is gebeurd? Hoe zag mijn familiesysteem er uit? Wat is nu eigenlijk mijn eigen seksuele identiteit? Ben ik homo of hetero? Hoe leer ik mijn agressie op een gezonde manier uiten?

Jantine den Uijl

Het begint allemaal met een hordenloop. Allereerst moet iemand leren het schijnbare 'bagatel' te onderkennen en weg te nemen. 'Ik heb altijd gedacht dat het wel meeviel. Het is maar één keer gebeurd. Dan maak ik mijn gezin kapot'.

Wanneer de horde van het bagatel genomen is, ziet iemand zich geconfronteerd met de werkelijkheid, die dan serieus genomen zal moeten worden. Dit betekent het verleden in de ogen zien, ónder ogen zien wat er heeft plaatsgevonden en wat voor gevolgen dit heeft gehad in het leven. Vervolgens passeren het doorbreken van het geheim, de schuld en de schaamte de revue.

Het herstelproces is langdurig. Dit doet dan ook recht aan de werkelijke zwaarte van de problematiek. Wij zouden als therapeuten bijdragen aan het bagatelliseren van de schade als we zouden suggereren dat het met een paar gesprekken wel verholpen kan worden. Het herstel verloopt met ups en downs. De dader van binnen laat zich zomaar niet wegsturen. Een let-

terlijke confrontatie met de dader wacht (soms). Het betrekken van het familiesysteem en/of pastoraat is vaak wenselijk.

Collectief NEE

Misschien denkt u dat het wel mee zal vallen in onze kring. De cijfers in Nederland geven aan dat een op de drie kinderen op jonge leeftijd te maken krijgt met seksueel geweld. Kijk op zondag eens om u heen in de kerk, en volgende week op school, en besef dat er in de kerk en op school dus ongetwijfeld kinderen zijn die op dit moment in een misbruiksituatie leven. Zeker gezien de huidige corona-crisis is de zorg alleen maar toegenomen. Kinderen zitten soms 24 uur per dag met hun dader opgesloten. Slachtoffers moeten vechten tegen het collectieve NEE van de omgeving. Collectief NEE houdt in dat het misbruik wordt ontkend of gebagatelliseerd. 'Dat kan niet waar zijn, het is zo'n keurige man of vrouw'. Of: 'dat je zus zoiets doet, kan ik niet geloven. Je zult het zelf wel verzonnen hebben'. Of: 'Je broer is een nette jongen en hij zegt dat er maar één keer iets is gebeurd, en

dat dat niet veel voorstelde'.

Juist dit collectieve NEE draagt bij aan het in standhouden van het probleem. Het vergroot de eenzaamheid en zorgt ervoor dat hun keelblokkade (het niet durven en kunnen spreken over het misbruik) alleen maar groter wordt.

Centrum Seksueel Geweld

De gemeente Rotterdam heeft een budget uitgetrokken om het percentage van gevallen van seksueel geweld naar beneden te dringen. In 2017 is er een werkgroep opgestart waaraan Praktijk Den Uijl deelneemt. Met de werkgroep is een 'toolkit' ontwikkeld, met daarin informatie over het onderwerp: hoé seksueel misbruik te signaleren en stappenplannen in geval van nood. Deze toolkit wordt kosteloos aangeboden aan alle geloofsgemeenschappen in Rotterdam-Rijnmond, aan kerkenraden, verenigingen en scholen na een lezing/workshop over seksueel misbruik. Ook de Theologische School van de Gereformeerde Gemeenten stond open voor een lezing over dit onderwerp en heeft inmiddels de toolkit ontvangen. Mede naar aanleiding van deze lezing zijn deze drie artikelen voor De Saambinder geschreven. Wanneer u ook graag toegerust wilt worden en binnen de doelgroep valt: neem gerust contact met ons op.

Het zwijgen doorbreken

We hopen dat u meer informatie en bewustwording heeft gekregen over de zeer verstrekkende gevolgen van seksueel misbruik, op welke leeftijd dan ook. Draagt u bij aan het verminderen van het collectieve NEE?

Wanneer u zelf te maken heeft gehad met seksueel misbruik, al durft u het zelf misschien niet eens zo te noemen: doorbreek het zwijgen en zet de stap naar de hulpverlening. Zo kunt u eindelijk uw eigen levensgeschiedenis onder ogen gaan zien en de schade zo goed mogelijk verwerken.

Tenslotte: ook plegers van seksueel misbruik hebben hulp nodig. Vaak is er een onderliggend probleem waardoor zij pleger zijn geworden. Misschien zijn ze zelf slachtoffer van seksueel misbruik. Plegers zijn geen monsters, al hebben zij zich monsterachtig gedragen.

'Wie zonder zonde is, werpe de eerste steen'.

Maar ook: 'Gaat heen en zondig niet meer'.

info@praktijkdenUijl.nl
Tel. 010-7411411

(wordt vervolgd)

De gevaren van media-techniek

Onder ons is veel gewaarschuwd voor de invloed van de media. We moeten ons verre houden van geweld en onzedelijkheid. Berichtgeving van algemene nieuwsdiensten mist de toets van Schrift en belijdenis.

ds. G.W.S. Mulder,
Ridderkerk

Vroeger gebruikte men het voorbeeld van de injectienaald. Zó dringen de media door bij de mensen.

Deze waarschuwingen betreffen de media-inhoud. Hoe actueel! Inmiddels maken we als kerkelijke gemeenten zelf gebruik van deze technische middelen. Heeft zo'n (technisch) medium zelf eigenlijk ook invloed? Vroeger werd inderdaad gesproken over 'invloed van de media'. Dan werd het voorbeeld gebruikt van een injectienaald. Zó dringen de media door bij de mensen. Tegenwoordig spreekt men genuanceerder. Het medium zelf heeft immers geen boodschap. Het medium is door mensen gemaakt en geeft vervolgens informatie aan mensen door. Het medium maakt wisselwerking mogelijk. En nu komt het: de techniek die hierbij komt kijken, kan de beïnvloeding wel versterken.

Inhoudsopgave en keuzemenu

Laten we het boek als voorbeeld nemen, een onder ons zeer geaccepteerd medium. In een boek legt de auteur informatie vast. Hoe de informatie daarbij is geordend, ziet u in de inhoudsopgave. En om het boek goed te kunnen begrijpen, begint u met lezen bij bladzijde 1. Logisch, zegt u.

En toch heeft het invloed. Want u volgt de gedachtegang van de auteur - in elk geval om te beginnen. Zo zien we dus dat de opbouw van het boek een bepaalde manier van denken stimuleert. Hoe is dit bij digitale media? Daarin is de inhoudsopgave vervangen door een keuzemenu. De naam Windows zegt het al. Je kunt kiezen uit meerdere ramen om door te kijken; je kunt er zelfs meerdere tegelijk open hebben staan. Dat is precies hoe wij nu willen leven: met maximale keuzevrijheid. Je hoeft geen gedachtegang te volgen, de ordening mag op jouw manier. Deze eenvoudige voorbeelden laten zien dat communicatiemiddelen door techniek het gangbare denk- en leefpatroon ondersteunen en versterken. Wij maken daar gebruik van. Zo wordt het eigentijdse gangbare patroon ook steeds meer óns denk- en leefpatroon.

Abstract en virtueel

Hebben dit soort dingen op langere termijn ook gevolgen? Let op de functie van een medium: het draagt informatie over naar mensen op een andere tijd en op een andere plaats. Zo werkt elk medium.

De auteur moet daarvoor zijn boodschap vangen in letters. Ziet u wat er gebeurt? Informatie wordt abstract. Door de boekdrukkunst is bijvoorbeeld het aanleggen van encyclopedieën gestimuleerd. Duizenden bladzijden kun je lezen over iets wat je niet echt ziet of hoort. Dit heeft in de achterliggende eeuwen grote invloed gehad op onze manier van denken en leven. In het Rationalisme is het abstracte denken een eigen rol gaan spelen. Zo zelfs dat het denken van de mens ging heersen over het leven, en ook over de kerk en zelfs de Bijbel. Zo hebben digitale media hun eigen versterkende uitwerking. Niet alleen letters, maar ook beeld en geluid worden opgeslagen en overgedragen. Je hoort iemand spreken, maar hij is niet bij je. Je ziet iemand iets doen, maar hij is op een andere plaats. Dan is het effect niet zozeer abstract, maar virtueel.

Deze ontwikkeling is momenteel in de samenleving in volle gang. De belevingskant staat centraal; hoe het op mij overkomt en wat het bij mij oproept. Wie bekommert zich om objectieve waarheid? De werkelijkheid dringt niet eens goed meer tot de mensen door.

Kritische afstand

Dit is het levensgevoel waarin wij 's zondags op de bank naar een preek zitten te luisteren. En de preek is een van de knoppen geworden uit het hedendaagse keuzemenu...

In eerdere nummers van De Saambinder is regelmatig gewaarschuwd tegen een te gemakkelijke houding ten opzichte van de media. Eén uitdrukking komen we steeds weer tegen: '(kritische) distantie'. Waarom is dit belangrijk? Denk aan een grote vrachtauto. Daar staat het weleens achterop: 'Voertuig zwenkt uit - Afstand houden'. Als je er te dicht op zit, kun je niet meer ontwijken. Dan kan het zelfs gebeuren dat je meegezogen wordt in de luchtstroom van dat gevaarte.

Nu heeft de ontwikkeling van schrift naar boekdrukkunst tientallen eeuwen in beslag genomen. Dit heeft uiteindelijk Rationalisering gestimuleerd. De gevolgen daarvan hebben we - door veel schade - onder ogen leren zien. De gevolgen van de andere ontwikkeling - van elektronische middelen tot digitalisering - zullen nog ingrijpender zijn. En deze ontwikkeling verloopt veel sneller - met een beduidend grotere kracht en bereik.

Lezer, ik stel u en mezelf slechts één vraag. Waar is onze kritische afstand?

(wordt vervolgd)

Kerkvaders over de Drie-eenheid

J.N. Mouthaan,
Veenendaal

De geloofsbelijdenis van Athanasius zegt: 'Het algemeen geloof is dit, dat wij den Enigen God in de Drieheid, en de Drieheid in de Eenheid eren; zonder de Personen te vermengen, of het wezen en de zelfstandigheid te delen'.

*Het gebed is de
hoogste plaats waar
de Drie-eenheid
beleden kan worden.*

de Zoon geschapen is. 'Laten zij er dus mee ophouden dat woord *geworden* op te vatten als aanduiding van het wezen van de Zoon; want Hij behoort niet tot het geschapene. En laten zij inzien dat het een aanduiding is van Zijn dienst, van het verlossingswerk (*oikonomia*) dat in de tijd geschied is.' ("Redevoeringen tegen de Arianen", I.62).

De Heilige Geest

Over de Heilige Geest was onder de kerkvaders verschil van inzicht. Gaat de Heilige Geest alleen uit van de Vader? Of gaat Hij uit van de Vader door de Zoon? Of gaat Hij uit van de Vader én de Zoon? Terwijl de Griekse kerkvaders voor een van de eerste twee opties kiezen, volgen de Latijnse kerkvaders in het westen de laatste optie. De geloofsbelijdenis van Nicéa in ons kerkboek bevat de toevoeging 'Die uitgaat van de Vader en de Zoon'. Tijdens het Concilie van Toledo in 589 is dit door de Latijnse kerk ingevoegd. De middeleeuwse Thomas van Aquino gaf ter verdediging hiervan terecht aan dat, als de Geest niet aan de Zoon verbonden is, er geen volwaardige Drie-eenheid is. Dan zijn de Zoon en de Geest wel aan de Vader verbonden, maar hebben onderling geen relatie ("Summa theologiae", I, vraag 36, artikel 2). Daarnaast is het ook in het verlossingswerk belangrijk dat de Zoon en de Geest aan elkaar verbonden zijn.

Adam, Seth en Eva

Hoewel de leer van de Drie-eenheid het menselijk verstand te boven gaat, gebruiken de kerkvaders geregeld voorbeelden met het oog op duidelijkheid. Bij de Griekse kerkvaders is het voorbeeld van Adam, Seth en Eva heel gangbaar. Adam, Seth en Eva hebben alle drie dezelfde menselijke natuur, maar tegelijk hebben ze alle drie een unieke wijze van bestaan. Adam is ongeboren, Seth is als zoon van Adam geboren en Eva is uit Adam voortgebracht (Johannes Damascenus, "Over het orthodoxe geloof", I.8).

De belijdenis van de Drie-eenheid heeft bij de kerkvaders alles te maken met het gebed. Volgens Athanasius dient men net zo te geloven als dat men bidt ("Redevoeringen tegen de Arianen", II.24). Het gebed is de spiegel van iemands theologie. Het gebed is daarnaast ook de hoogste plaats waar de Drie-eenheid beleefd en beleden kan worden. Daarmee is ons gebed een belangrijke toetssteen voor de mate waarin wij trinitarisch leven en denken.

(wordt vervolgd)

Hiermee is direct het spanningsveld in het spreken over de Drie-eenheid gegeven. De eenheid en de drieheid moeten beide beleden worden. Terwijl de Grieken de eenheid van God ontkennen, ontkennen de joden en veel ketters de drieheid van de personen. De vorige keer stonden we stil bij de eenheid van God. Nu willen we letten op de drieheid. In de verdediging van de drieheid leggen de kerkvaders grote nadruk op het doopbevel. Als wij gedoopt worden in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, dan zijn ze alle drie onze verering waardig. Steeds weer wordt er door hen gewezen op de Bijbelse namen van Vader, Zoon en Heilige Geest. Basilius de Grote (330-370) schrijft: 'Voor zover onze opvatting van de menselijke relaties gaat, is het onmogelijk om de Zoon te zien als zijnde later dan de Vader' ("Over de Heilige Geest", VI.14). De Vader is nooit zonder Zijn Zoon geweest en zij zijn daarom beide even eeuwig.

Raad des vredes

De Godheid van de Zoon heeft grote consequenties voor het werk van de verlossing. Als de Zoon minder is dan de Vader, dan is Zijn werk dat van een slaaf. Basilius merkt daarover op: 'We moeten echter het verlossingswerk van de Zoon niet beschouwen als een gedwongen dienst die voortkomt uit slaafse onderworpenheid, maar als een vrijwillige afzondering, die goedheid en barmhartigheid uitwerkt ten opzichte van Zijn maaksel, volgens de wil van God de Vader' ("Over de Heilige Geest", VIII.18). Basilius geeft hiermee woorden aan wat later in de gereformeerde theologie bekend is geworden als de 'raad des vredes', de eeuwige overeenkomst tussen de Vader en de Zoon over de weg der verlossing. In het spreken over de Zoon en het werk der verlossing onderscheiden de kerkvaders zorgvuldig. Enerzijds is er de eeuwige Godheid van de Zoon en anderzijds Zijn verlossingswerk in de tijd. Athanasius gebruikt dit onderscheid tegen de Arianen die op grond van Hebréeën 1:4 zeggen dat

Verbondenheid

De curatoriumvergaderingen in 'het oude vaderland' zijn weer voorbij. Er was blijdschap toen vernomen werd dat er drie broeders toegelaten konden worden. De Heere Zelf mocht door de blijken van Zijn gunst de bevestiging ervan willen geven. Het gaat er om dat Gods eigen werk in de vruchten openbaar komt.

ds. C. Vogelaar,
Towaco (VS)

Wat een wonder als de Heere onverwacht en onverdiend te midden van alle beroering wil spreken. Hij is in Zichzelf bewogen. Onbegrijpelijke liefde en een wonder van soeverein welbehagen.

Hier zijn we wel een beetje jaloers op de mogelijkheden die er in het oude vaderland mogen zijn. Door de sluiting van de grens met Amerika is er immers zelfs geen mogelijkheid om als curatorium bijeen te komen. Ook niet om over eventuele aanmeldingen voor toelating tot onze Theologische School te beraadslagen en beslissingen te nemen. Natuurlijk zijn wij hier ook op de hoogte van de mogelijkheden die de moderne techniek ons biedt, maar daarmee kan nog niet voor alle vergaderingen de gewenste oplossing gevonden worden.

Hoewel we dankbaar moeten zijn voor

wat er in het kerkelijk leven na het uitbreken van de coronacrisis weer mogelijk is, wordt er toch nog veel gemist. In New Jersey, in het oosten van de Verenigde Staten, zijn de twee kerken open voor niet meer dan honderd personen. Dat betekent dat in Clifton, onze eigen gemeente, iedereen weer een plaats in Gods huis mag hebben. Ons kerkgebouw is ruim en de gemeente is klein. Maar voor Franklin Lakes ligt dat bijvoorbeeld anders. Daar worden nu iedere zondag drie diensten gehouden. Maar er zijn wel vier diensten nodig om de hele gemeente een plaats te kunnen geven. Dat betekent dat niet alle leden iedere zondag naar de kerk kunnen. In Holland herkenbaar.

In Clifton kan iedereen weer naar de kerk.

Verder zijn er nog de veiligheidsvoorschriften die van staat tot staat verschillen. Hier in New Jersey, waar de pandemie hevig gewoed heeft, is bij de kerkgang het dragen van een mondkapje verplicht. Hoewel er over de noodzaak daarvan nog wel wat verschillend gedacht wordt, met soms heftige discussies tot gevolg. Kerkenraden hebben veel wijsheid nodig om alles in juiste banen te leiden.

Bewogen maanden

Ook in andere opzichten liggen er bewogen weken achter ons. Mijn vrouw moest in maart, juni en juli in het ziekenhuis opgenomen worden. In maart was dat als gevolg van een heupbreuk, in juni en juli was het vanwege epilepsieaanvallen, waarvoor nu ook medicatie nodig is. Ze mag er nog zijn, maar er is veel zorg. Dagelijks moet er deskundige verzorging zijn. Al met al een hele opgave. Dat kunt u wel begrijpen, al is inleving iets anders dan begrijpen, want ons begrip is aan menselijke beperkingen onderworpen. Overigens leeft de gemeente trouw mee en hebben we over getoonde liefde niet te klagen. Verschillenden van onze kinderen wonen niet zo heel ver van ons vandaan.

Het zijn niet alleen bewogen tijden, ook vanbinnen kan er weleens een storm opsteken. Dat mag u ook wel weten. Maar genoeg daarover. 'De HEERE is goed en recht; daarom zal Hij de zondaars onderwijzen in de weg', zo heeft de psalmist getuigd. En dat is een onwankelbare waarheid.

Onderwijs

Wat een wonder als de Heere onverwacht en onverdiend te midden van alle beroering wil spreken. Hij is in Zichzelf bewogen. Onbegrijpelijke liefde en een wonder van soeverein welbehagen. Het gebeurde zo maar tijdens het Bijbellesen uit Hebréeën 12:5: 'En gij hebt vergeten de vermaning die tot u als tot zonen spreekt: Mijn zoon, acht niet klein de kastijding des Heeren, en bezwijk niet als gij van Hem bestraft wordt'. Zo ongedacht was er een moment dat de Heere me zo heel persoonlijk en zo lieflijk als het ware even apart nam en zei: 'Mijn zoon, Mijn kind, Ik ken u, zorg voor u, draag u, in Mijn armen, in onveranderlijke en eeuwige liefde'.

Zeker, er ligt ook een vermaning in dat spreken van God. En toch, hoe is het mogelijk: Mijn zoon. Dat is alleen om Davids grote Zoon, Die de straf droeg die ons de vrede aanbrengt. Daarvoor zij Zijn grote en dierbare Naam eerbiedig geprezen.

Verhef uw stem

25-jarig ambtsjubileum ds. F. Mulder

Eind november 2019 zag het er heel anders uit. Toen leek het alsof de Heere de levensdraad van onze geliefde herder en leraar af zou snijden. Maar Hij spaarde en bewaarde ds. Mulder nog voor zijn vrouw en kinderen, maar ook voor de gemeente(n). Er was nog werk te doen.

Kerkenraad Rhenen

In dat licht past dubbele dankbaarheid nu ds. F. Mulder zijn ambtsjubileum mag herdenken. Op 7 september was het 25 jaar geleden dat zijn leermeester ds. A. Moerkerken hem bevestigde in het ambt met de woorden uit 2 Timotheüs 2:15: 'Benaarstig u om uzelfen Gode beproefd voor te stellen, een arbeider die niet beschaamd wordt, die het Woord der waarheid recht snijdt'.

Die zware last van het ambt heeft al de achterliggende jaren gedrukt. Maar het was de Heere Die keer op keer bemoedigde en doorhielp, en dat nog steeds doet. Soms was er grote strijd en aanvechting op en onder de kansel, maar als de Heere overkomt

en bediening geeft, is het vol. Dat mogen we als gemeente dan ook merken. Dan klinkt het nogal eens: 'Gemeente, ik kan geen woorden vinden om die rijkdom die er is in Christus' bloed en gerechtigheid voor u neer te leggen'. Toch is dat zijn enige begeerte, zoals hij vaak vanaf de kansel zegt: Heenwijzen naar die enige Naam gegeven onder de hemel tot zaligheid en

'Benaarstig uzelfen Gode beproefd voor te stellen, een arbeider die niet beschaamd wordt, die het woord der waarheid recht snijdt'.

Gods volk - groten en kleinen in de genade - onderwijzen in de weg die de Heere met Zijn kinderen gaat. Indringend kan hij kinderen en jongeren waarschuwen, maar ook oproepen de Heere te zoeken en te vrezen.

Roep uit

De weg naar de preekstoel was er een vol strijd. In 1987 riep de Heere met deze woorden: 'Roep uit de keel, houd niet in, verhef uw stem als een bazuin, en verkondig Mijn volk hun overtreding, en het huis van Jakob hun zonden'. Ds. Mulder vertelde daarover: 'Ik heb toen gezegd: "Heere, dat kan ik niet. Dat is niets voor mij". Maar de Heere trok door. Op 1 januari 1991, onder een preek van wijlen ds. E. Venema, werd ik erbij bepaald dat ik dat jaar aangenomen zou worden op de Theologische School'. En zo is het gebeurd.

Andere taken

Ds. Mulder heeft niet alleen veel mogen betekenen voor de drie gemeenten in de classis Barneveld waaraan hij verbonden mocht worden: Scherpenzeel (1995-2002), Wageningen (2002-2011) en Rhenen (2011-heden). Ook andere gemeenten in de classis heeft hij met raad en daad bijgestaan. Een bijzonder plekje in zijn hart heeft de gemeente van Randburg. De prediking heeft de liefde van zijn hart, maar ds. Mulder mag zijn gaven en talenten ook geven aan diverse deputaatschappen. Meer dan eens heeft hij erop gewezen dat Heere met alles Zijn bedoeling heeft en dat hij eerder opgedane kennis en ervaring nu ook mag inzetten rond vraagstukken die naar hem toekomen vanuit classis en synodes. Ook in zijn huidige werk als voorzitter van het deputaatschap Bijzondere Noden, het deputaatschap Kerk en Overheid en van de Commissie van Advies inzake seksueel misbruik in kerkelijke en/of pastorale relaties mag hij deze gaven gebruiken. Daarnaast is hij ook actief in interkerkelijk verband.

Herdenking

Vanwege alle coronamaatregelen en de ernst van de tijd was het plan eerst om de herdenking uit te stellen naar 2021. Maar uiteindelijk is er toch voor gekozen dit jaar stil te staan bij het ambtsjubileum in een kerkdienst op 8 september. Als kerkenraad en gemeente wensen wij ds. Mulder en zijn vrouw van harte 's Heeren zegen toe, persoonlijk en ambtelijk: 'In den grijzen ouderdom zullen zij nog vruchten dragen; zij zullen vet en groen zijn, om te verkondigen dat de HEERE recht is'.

Boekennieuws

Voor hart en hoofd; Een essay over Christus-identiteit in het onderwijs

"Voor hart en hoofd; Een essay over Christus-identiteit in het onderwijs"; dr. W. van Vlastuin; uitg. De Banier; 228 blz., € 29,95.

Prof. dr. W. van Vlastuin, rector van het Hersteld Hervormd Seminarie en voorzitter van de Raad van Toezicht van de Pieter Zandt-scholengemeenschap, schreef een boek over identiteit voor het reformatisch onderwijs.

In het 'Woord vooraf' lezen we een voorbehoud: 'Ik schrijf dit als theoloog en niet als bestuurder of docent'. Dr. Van Vlastuin schrijft dat hij geen expertise heeft ten aanzien van visieontwikkeling, beleidsvorming en praktijk van het onderwijs. Hij karakteriseert zijn boek meer als een 'reflectie', een 'aanzet tot bezinning vanuit een theologisch gezichtspunt', die vraagt om uitwerking.

Wie deze inleidende opmerkingen niet voor ogen houdt, zou het boek verkeerd kunnen begrijpen. We lezen voorts: 'Het leven en denken vanuit de levende Christus betekent dat ik dit boek schrijf op de golflengte van het geloof en daarom de taal van het geloof hanteer. Dit brengt met zich mee dat ik in de wij-vorm schrijf als het over gelovigen gaat. Ik begrijp goed dat dit als geestelijk hoog kan overkomen en weet dat het geloof nooit zonder aanvechting bestaat. Het lijkt mij echter geen alternatief om op de golflengte van het ongeloof te schrijven. (...) Ik houd me aan de geloofstaal van onze belijdenisgeschriften. In het bijzonder sluit ik aan bij de christocentrische structuur van de Heidelbergse Catechismus en het geweldige inzicht dat in deze belijdenis naar voren komt ten aanzien van de concretisering van het drievoudige ambt van Christus naar de christen'.

Zo wordt in dit boek de christelijke leraar getekend naar Zondag 12 (vraag 31) van onze Heidelbergse Catechismus, die handelt over de drie ambten van Christus: Profeet, Priester en Koning. En dan volgt: 'Maar waarom wordt gij een christen genaamd?' Antwoord: 'Omdat ik door het geloof een lidmaat van Christus en alzo Zijner zalving deelachtig ben'. En ja, daarmee zijn we bij de achilleshiel van het reformatisch onderwijs. Want: hoe is het in de praktijk van alledag? Wie geven er les? We kunnen soms zo 'mooi gelovig doen', zonder hartvernieuwend genade. Er zijn evangelische invloeden. Een ander is juist weer veel degelijker en behoudender - in eigen oog althans. Nodig is echter de *levendmaking uit onze geestelijke doodstaat*. Dit geschiedt 'zonder ons, in ons' (Dordtse Leerregels). Daar worden we afgesneden van Adam en ingeënt in Christus. Wie dit overslaat, bouwt niet op de Rots, maar op zand.

De drie stukken van de Heidelbergse Catechismus worden bevindelijk doorleefd!

In de posities die Van Vlastuin schildert rondom verbond, wedergeboorte en heiligmaking, kiest hij niet voor de lijn van dr. A. Kuyper of de lijn van ds. G.H. Kersten. Hij wil verschillen overstijgen door breed, wat relativerend en integrerend te spreken vanuit de 'katholiciteit'. Deze 'denkoefening' is in de praktische uitwerking niet van gevaar ontbloot. In de bespreking kan de radicaliteit van het eenzijdige soevereine Godswerk zomaar ter discussie komen. Ook als het gaat om de kleine ethiek en de toe-eigening van het heil moet de diversiteit in lerarenteams in goede banen geleid worden.

Onderwijsgeevenden doen eeuwigheidswerk in de omgang met kinderzielen! Het is nodig dat zij onze belijdenis hartelijk verinnerlijken, in het bijzonder de Dordtse Leerregels. Het soevereine welbehagen van God, alleen om de verdienste van Christus, is in de Reformatie en Nadere Reformatie sterk benadrukt.

De noodzakelijke wedergeboorte is een onbevattelijk wonder bij God vandaan. Intussen heeft een reformatische leraar het recht niet om onbekeerd te zijn. Hoe zouden wij in onze geestelijke doodstaat jonge mensen jaloers kunnen maken? Tegelijk realiseer ik me dat de 'hoge toon' (Van Vlastuin) van het boek ook kan afschrikken. Wat te denken van de leraar die als de tollenaar achter in de tempel uitroept: 'Wees mij, zondaar, genadig?' Is zo'n leraar in de ogen van Christus Zelf niet geschikt om zielen te leiden dan de farizeeër? Gearriveerde christenen zijn namelijk een gevaar voor onze leerlingen. Niet een bekommerd en schroomvallig kind van God, dat het lampje in liefde en ootmoed op de rug draagt.

Tot slot. Dit knap geschreven boek biedt inzichten, aanzetten en doorkijkjes die tot nadenken stemmen. Het levert scherpe cultuurkritiek, naar buiten en naar binnen. Het getuigt van kennis van de historische theologie en de huidige cultuur, van filosofische vorming en brede belezenheid. Dit gezegd hebbend, zijn er nogal wat vragen te stellen. En dat hoort bij een boek dat bedoeld is als een steen in de vijver: het lokt uit tot uitwerking, tegenspraak, kritiek en dus tot verdere verwerking.

ds. H.A. van Zetten, Nieuw-Beijerland

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Genemuiden, Lisse en Tholen,

ds. D. de Wit te Borssele;

Te Grand Rapids-Covell Avenue (Michigan, VS),

ds. H. Hofman te Kalamazoo (Michigan, VS).

VERSLAG VERGADERING CLASSIS KAMPEN 6 JULI 2020

In verband met de coronamaatregelen zijn alleen de afgevaardigden aanwezig. Als consulent van de roepende kerk Genemuiden opent ds. A. Schot de vergadering op de gebruikelijke wijze. Hij noemt daarbij onder meer de volgende te memoreren zaken.

Ouderling G. Jongsma uit Drachten herdacht op 25 maart dat hij 25 jaar ouderling mocht zijn. In Emmeloord is op 27 mei oud-diaken J.D. Mekelenkamp overleden. In Kampen is afscheid genomen, onder andere vanwege gezondheidsredenen, van de ouderlingen N. Stam, C.J. v.d. Belt, J. van Olst van J. van Wijhe. J. Juffer mocht onlangs gedenken dat hij 25 jaar ouderling was in Kampen en daarvoor 10 jaar diaken in Lelystad. Ouderling G. Roos overleed op 21 april.

In Lelystad overleed op 2 april oud-ambtsdrager J. van Voorst. In Nunspeet verzochten ouderling G. van Engelen en diaken C. van de Bunte in verband met hun leeftijd de kerkenraad hen niet meer herkiesbaar te stellen. Oud-ouderling J.T. van den Berg overleed op 21 april. Op 21 juli is in Zwolle afscheid genomen van oud. G. Vlastuin. Op 1 november 2019 herdacht ouderling C. Brouwer in Zwolle zijn 25-jarig ambtsjubileum.

Preses bij toerbeurt is ds. Schot. Assessoren zijn ds. D.W. Tuinier en ds. A.J. de Waard.

Rapport Raad van Advies van Helpende

Handen: benadrukt wordt het belang van blijvende aandacht voor de identiteit. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de directie in nauwe samenwerking met de Raad van Toezicht en Raad van Advies.

Rapport aangepaste catechisatie: de vraag wordt gesteld of catechisatie die in Genemuiden plaatsvindt, onder verantwoordelijkheid van de classis moet blijven, omdat het vooral doopleden betreft uit Genemuiden, Urk en soms vanuit andere kerkverbanden. Genemuiden en Urk zullen daarover op een volgende vergadering advies uitbrengen.

Rapport Classicale Evangelisatiecommissie:

in de vacature van G. Roos wordt benoemd oud. Van der Horst uit Kampen. De commissie zal de volgende vergadering informatie geven over de toekomstplannen met de post, met name wat betreft de vraag of de post voor een gedeelte een afdeling kan worden van de moedergemeente Kampen.

Ingebrachte punten ter behandeling: een van de gemeenten vraagt of vanuit de classis ondersteuning gegeven moet worden aan Emmeloord in verband met de ziekte van ds. Heijkamp. Benadrukt wordt dat de lijn vanuit de classis via de consulent loopt. Als deze ondersteuning nodig acht, kan dat via hem op de classis gebracht worden.

Een van de classisgemeenten vraagt het oordeel van de classis over het feit dat een andere gemeente voormalige leden van hen heeft toegelaten met bewijs van lidmaatschap, ook zonder hen in te lichten. De classis acht dat een en ander altijd in goed overleg dient te gebeuren en dat het aanvaarden van leden met bewijs van lidmaatschap kerkrechtelijk niet correct is. De gemeente die de voormalige leden heeft geaccepteerd, erkent dit. Nogmaals wordt gewezen op het belang van goed overleg bij dit soort aangelegenheden.

Een van de gemeenten heeft naar aanleiding van een vraag van de classis om met leden van hun gemeente over bepaalde zaken in gesprek te gaan en daarover verslag uit te brengen een notitie ingebracht. Daarin wijst zij op de zelfstandigheid van iedere gemeente. De classis kan hierin niet iets opleggen aan een gemeente. Uit de discussie blijkt dat een en ander als advies aan die gemeente bedoeld was en dat er geen sprake was van iets opleggen. Een deel van de notitie is daardoor niet meer van toepassing en wordt daarom teruggedronken.

Consulentschappen: in verband met de overkomst van ds. De Waard worden de consulentschappen als volgt verdeeld: Ds. Heijkamp: Kampen en Marknesse; ds. Schot: Drachten, Genemuiden (met ondersteuning van een predikant buiten de classis voor rouw- en trouwdiensten), Urk en Zwolle; ds. Tuinier: Lelystad en Emmeloord; Ds. De Waard: Groningen, Hoogeveen en Nunspeet. Als afgevaardigden naar de vergadering van de PS Oost van 1 oktober worden de classis-predikanten aangewezen. Daarnaast worden

gekozen de ouderlingen C. Brouwer, H. van Dalfsen, H. van Dieren en F. J. Verweij.

In de rondvraag vraagt een afgevaardigde van Groningen aandacht voor het studentenpastoraat in Groningen. Hij verzoekt de kerkenraden om studerenden te verzoeken contact op te nemen met de kerkenraad van Groningen.

Datum voor de volgende vergadering is 12 november. De roepende kerk is Groningen. Ouderling H. van Dieren eindigt de vergadering, waarna de preses de vergadering sluit.

F.J. Verweij, scriba

VERSLAG VERGADERING CLASSIS GOES 22 AUGUSTUS

(peremptoir examen kand. P.C. Vlot)

Ds. G.P. van Nieuw Amerongen opent namens de roepende kerk Wolphaartsdijk de vergadering op de gebruikelijke wijze. De samenstelling van het moderamen is: ds. Van Nieuw Amerongen, preses (i.p.v. ds. C. van Krimpen die ziek is), ds. D. de Wit, assessor-preses, oud. M. Blankenstijn, quaestor en oud. P. van Vijven, scriba.

Nadat de noodzakelijke bescheiden gecontroleerd en in orde bevonden zijn, nemen de docenten van de Theologische School het examen af van kandidaat P.C. Vlot. Ds. G. Clements neemt Dogmatiek af, ds. D. de Wit Exegese en ds. P. Mulder Kerkrecht en Kerkgeschiedenis.

Na een korte pauze houdt kand. Vlot zijn proefpreek n.a.v. Matthéüs 11:28: 'Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven'. Het thema is: De nodigende Rustaanbrenger. De drie gedachten zijn: Waarom Hij nodigt, wie Hij nodigt, wat zij benodigen. Hierna verzoekt de preses de kandidaat en alle niet-ambtsdragers de kerkzaal te verlaten. De afgevaardigden en de deputaten artikel 49 DKO geven bij monde van ds. K. Boeder als eensluidend oordeel dat kandidaat Vlot toegelaten kan worden tot de volle bediening van Woord en sacramenten. Dit besluit wordt na terugkeer van de kandidaat en de niet-ambtsdragers door de preses aan broeder Vlot meegedeeld. De preses spreekt hem met enkele hartelijke woorden toe en spreekt er zijn blijdschap over uit dat in het preekvoorstel werd gehoord de verkondiging van: één Naam, twee wegen en drie stukken. Voor het toekomen-

de wenst hij de kandidaat de bediening en het licht van Boven toe.
Daarna leest de preses de lastbrief van de classis Goes voor en wordt deze in drievoud ondertekend door kandidaat Vlot, preses ds. Van Nieuw Amerongen en scriba ouderling Van Vijven.
Vervolgens verzoekt hij de vergadering om de kandidaat staande Psalm 119:3 toe te zingen en worden hem twee exemplaren van de lastbrief overhandigd.
Namens de classis deelt de preses mee dat de bevestiging van kandidaat Vlot op woensdag 23 september om 14.30 uur zal plaatshebben door ds. W.J. Karels. 's Avonds doet ds. Vlot om 19.00 uur intrede.
Nadat de preses enkele woorden van dank heeft gesproken, onder meer aan de voorbereidingscommissie die veel werk heeft verricht om deze classisvergadering een goed en waardig verloop te laten hebben, eindigt

ouderling F. Kriekaard van Krabbendijke op de gebruikelijke wijze, waarna de vergadering wordt gesloten.

P. van Vijven, scriba classis Goes

LAATSTE DIENST HOOGVLIE

De laatste dienst van de Geref. Gemeente te Hoogvliet op 12 september (15.00 uur) kan worden meegelisterd en meegekeken via www.gergemspijskennis.nl

AANGEPASTE KERKDIENTEN

- Op zaterdag 26 september (14.30 uur) wordt in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te 's-Gravenpolder een aangepaste kerkdienst gehouden. Ds. M. Blok spreekt over Zachéüs, de tollenaar' (Lukas 19). I.v.m. de coronamaatregelen is het van belang dat zowel de gehandicapten als belangstellenden en gemeenteleden zich vooraf aanmelden via:

www.gergemsgravenpolder.nl. Meekijken en luisteren kan via de website van de kerk of www.kerkdienstgemist.nl

- Op zaterdag 12 september (14.30 uur) wordt in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Genemuiden een aangepaste dienst gehouden voor mensen met een verstandelijke beperking. In deze dienst hoopt ds. G. van Manen voor te gaan.

WIJZIGING KERKELIJK JAARBOEK

Blz. 169:

Scriba van de gemeente in Drachten is nu: J. Kooistra, Haadwei 170, 9104 BL Damwâld; tel. 0511-474801, e-mail: scriba@gergemdrachten.nl

Blz. 210:

Toevoegen bij predikant: ds. P.C. Vlot, Johan Willem Frisostraat 3, 4413 CA Krabbendijke; tel. 0113 501678

Besmettingsgevaar. Afstand houden!

Er gaat een zeer besmettelijke ziekte rond en we worden opgeroepen afstand te houden. Er is echter een andere besmetting die velen van Gods kinderen bedreigt. J.C. Philpot beschrijft hoe schadelijk die besmetting is voor het geestelijke leven. Daarom: afstand houden!

"Er is een nauw en innig verband tussen de genade in de ziel en de geest des gebeds in het hart. Het leven Gods in de boezem van de gelovige daalt en stijgt, kent eb en vloed, en staat in een nauwe verhouding tot en is in een volkomen harmonie met de inkomst en de uitgang van de Geest der gebeden. Geloof en gebed gaan hand in hand tot de troon, steunen elkaar wederkerig in hun toegang tot de genadetron. Hoe meer ik de geest des geloofs heb, des te meer ik de geest des gebeds heb.

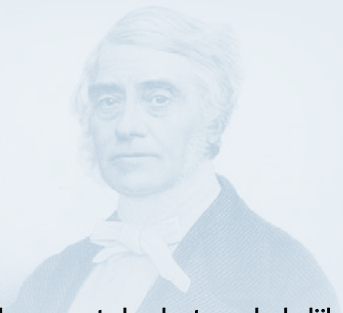
Het geloof ziet de zegen, en het gebed smeekt om haar genieting. Het geloof versterkt het gebed om te vragen, en het gebed stelt het geloof in staat des te vaster te geloven. De vereniging van die beiden brengt de genade tot persoonlijk bezit. 'Alle dingen die gij biddende begeert, gelooft, dat gij ze ontvangen zult, en zij zullen u geworden' (Mark. 11:24). Toen Mozes zijn handen omhoog hield, had Israël de overhand. Liet hij zijn handen zakken, dan verkreeg Amalek de overhand.

Daar de geest der gebeden gemakkelijk wordt gedempt (zelfs de man Gods kon zijn handen niet lang omhoog houden), zo zal het onze wijsheid en genade zijn die dingen te vermijden, waarvan wij uit vorige bevinding weten dat zij het geloof verzwakken en het gebed belemmeren. Verstriktheid in wereldse zaken boven

wat absoluut noodzakelijk is, is een van de zekerste hindernissen van het leven Gods. Zo gemakkelijk kruisen ze ons pad. Sommige leden van Gods huisgezin zijn zo verward in zaken of in hun dagelijks werk, dat zij noodzakelijkerwijs veel te maken hebben met de wereld. Maar dit is noch hun verleiding, noch hun zonde, zolang zij niet verstrikt raken en niet overwonnen worden door haar geest. Jozef in Farao's huis, Daniël als de eerste onder de drie vorsten aan wie 120 stadhouders rekenschap moesten geven, zij behielden niet alleen hun wereldse positie, maar ook hun Goddelijke genade. Het gevaar ligt dus niet in het zijn in de wereld, maar in het zijn van de wereld. Houd de wereld op afstand, dan zal het u geen kwaad doen."

Uit: "Sin and Salvation, Selections from J.C. Philpot"

EEN STEM UIT HET VERLEDEN

Berichten

KONINKLIJKE ONDERSCHIEDINGEN

Op 29 augustus kreeg ons lid H.J. van Putten uit handen van burgemeester Koelewijn een koninklijke onderscheiding uitgereikt. Hij werd benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau. Zestien jaar was hij administrateur van onze gemeente. Eerder was hij bestuurslid van de jeugdvereniging, bestuurslid van het Calvijncollege in Zeeland en oprichter en bestuurslid van de zangvereniging in Hilversum. Wij feliciteren hem van harte daarmee. De Heere zegene zijn arbeid.

Kerkenraad Kampen

Op 1 september werd G.J. de Looze, ouderling van onze gemeente, benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau. De uitreiking van de versierselen vond plaats bij zijn afscheid als voorzitter van de plaatselijke kiesvereniging van de SGP. Ook heeft hij zich ruim 10 jaar mogen inzetten voor onze zendingcommissie. We willen onze broeder van harte feliciteren met deze onderscheiding, maar bovenal wensen we hem, zijn vrouw en gezin Gods zegen toe.

Kerkenraad Ridderkerk

BIJeenKOMSTEN HELPENDE HANDEN

Hoogbegaafdheid: voor ouders van hoogbegaafde kinderen worden vier avonden georganiseerd over 'Samen staan we sterk; de opvoeding van onze hoogbegaafde kinderen'. Op woensdag 30 september spreekt Jet Barendrecht in Gouda, op donderdag 1 oktober Marieke Bremmer-van Leeuwen in Apeldoorn, Willemien Schollaart-Vogel spreekt op woensdag 7 oktober in Hardinxveld-Giessendam, en woensdag 28 oktober Willemien Roos in 's-Gravenpolder.

Ziekte van Parkinson: mantelzorgers van mensen met de ziekte van Parkinson kunnen op woensdag 7 oktober in Geldermalsen met elkaar in gesprek.

Syndroom van Turner: voor jonge meiden met het Syndroom van Turner is er op zaterdag 10 oktober een ontmoetingsbijeenkomst in Woerden.

Autisme in relatie: 'Autisme in relatie: ervaringen uit de praktijk' is het onderwerp dat op 15 oktober in Woerden centraal staat. Een ervaringsdeskundig echtpaar zal hun ervaringen delen. Ds. A. Schreuder verzorgt de opening en neemt deel aan de forumbespreking.

Visuele beperking: voor ouders van kinderen met een visuele beperking en voor mensen met een visuele beperking en hun partners is er op zaterdag 31 oktober in Rotterdam een bijeenkomst over 'Kernkwiteiten'.

I.v.m. het coronavirus is aanmelden noodzakelijk. Voor meer informatie en aanmelden: www.helpendehanden.nl

GESLAAGDE CGO-CURSISTEN

De volgende 55 cursisten ontvingen een diploma vanwege het afronden van de B-cursus:

Amersfoort: Mw. A. van As (Apeldoorn); mw. J.M. Baan (Barneveld); G.E. van Beek (Barneveld); H. Boll (Genemuiden); mw. J.D. Duerink-Folmer (Stroe); C.A. den Hertog (Scherpenzeel); H. van Hoef (Bennekom); A.B. Schep (Benschop); J.D. Tjissen (Barneveld); J.C. van der Velde (Barneveld); J. de Vries (Barneveld); mw. W. van Weelden (Scherpenzeel); mw. J. van Weelden-de Kloe (Scherpenzeel)

Dordrecht: Mw. D. Blokland (H.I. Ambacht);

mw. B.C. Guiljam (Strijen); mw. P.E. de Knecht (Zwijndrecht); mw. J.G. Kramer (H.I. Ambacht); mw. M.A. Nijland (Opheusden); A. Oorbeek (Nieuw-Beijerland); mw. G.D. Roeland (Meteren); P. van der Weijden (Dordrecht)

Goes: D. de Braal (Terneuzen); J.D. Eggebeen (Tholen); C.J. Scherpenisse (Tholen); H.C. van Vliet (Kapelle)

Gouda: J.J. Bals (Alphen a/d Rijn); mw. C.J.M. Dorst (Nieuw-Vennep); mw. A.M. van der Heide (Ridderkerk); mw. A.C. Huisman (Papkop); D. de Jong (Nieuw-Vennep); B. Kok (Ridderkerk); mw. J. Krijgsman (Gouda); J.M. Maljaars (Alblasserdam); mw. M.M. Mol-Buijs (Alblasserdam); mw. A. Nap (Kamerik); L.J. Weerheim (Moerkapelle); mw. W. van Westerhuis-Bonestroo (Waddinxveen); J.H. Willemssen (Alblasserdam); mw. J. van Wolfswinkel (Barneveld); mw. R.F. van Zessen (Asperen)

Rijssen: G. Baan (Rijssen); G.J.W. ten Bol-scher (Rijssen); mw. H. Dommerholt-van de Maat (Rijssen); H. Holland (Rijssen); J. Jans (Apeldoorn); H.J. Keurhorst (Beemte Broekland); G.D.E. Kwintenberg (Rijssen); A. van de Maat (Rijssen); G.C.H. Seppenwoolde (Rijssen); mw. D. van Steeg-Slagman (Rijssen)

Zwolle: Mw. K. Tuin (Staphorst); mw. G. Vis-scher (Rouveen); mw. J. Visscher (Rouveen); E.J. van de Weg (Nunspeet); mw. G.J. van de Weg (Genemuiden).

Inschrijving voor een cursus is nog mogelijk. Raadpleeg www.cgo.nu/toerusting voor inschrijven of meer informatie.

OUDE JAARGANGEN DE SAAMBINDER

Gratis af te halen oude jaargangen van De Saambinder, vanaf 1994, bij de heer A. de Jong; tel. 0623-937622.

Kerkdiensten

Deze kerkdiensten zijn fysiek alleen toegankelijk voor eigen gemeenteleden onder de geldende maatregelen

ZONDAG 13 SEPTEMBER 2020

Aagtekerke 9.30 en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens;
Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; Aalst

14.00 uur ds. C. Sonneveld; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. C. Sonneveld; Alphen a/d Rijn 19.00 uur ds. A. Verschuure; Amersfoort 9.30 en

16.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. J.W. Verweij; Beekbergen (in Dorpskerk) 11.30 en 16.00 uur ds. A. Schreuder; Benthuisen 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 10.00 en 19.00 uur stud. J. Beens; Bodegraven 10.00 uur ds. A.B. van der Heiden en 19.00 uur ds. W.A. Zondag; Borssele 9.30 en 14.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. D. de Wit; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. A. Verschuure; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. M.H. Schot en 15.30 uur ds. A.T. Huijser; De Valk-Wekerom 9.30 en 15.00 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 16.00 uur stud. J. Beens; Den Haag-Scheveningen 16.00 uur ds. J. Schipper; Deventer 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; Dinteloord 14.30 uur ds. M. Blok; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; Doetinchem 9.30 (openb. bel.) en 15.00 uur ds. A.A. Brugge; Dordrecht 10.00 en 16.30 uur ds. W.A. Zondag; Ede 9.30 (H.D.) en 16.00 uur (openb. bel.) ds. M. Joosse; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 16.00 uur ds. H. Brons; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enter 18.30 uur ds. A.A. Brugge; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. W. Mouw; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Huisman; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 19.00 uur ds. G. Clements; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur kand. P.C. Vlot; 's-Gravenzande 19.00 uur ds. G.J. Baan; Groningen 16.00 uur ds. J. IJsselstein; Haamstede 17.00 uur ds. S. Maljaars; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Hendrik-Ido-Ambacht 15.30 en 18.30 uur ds. M.H. Schot; Herkingen 14.30 uur (openb. bel.) ds. K. Boeder; Hilversum 19.00 uur ds. B. Labee; Hoedekenskerke 16.30 uur ds. C. Harinck; Hoofddorp 19.00 uur ds. G.J.N. Moens; Hoogeveen 19.00 uur ds. A. Schot; Houten 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 9.30 uur ds. D.W. Tuinier; Kapelle-Biezelinge 10.00 en 16.00 uur stud. P.J. de Raaf; Katwijk aan Zee 10.00 en 16.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Klaaswaal 9.30 (H.D.) en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Kruiningen 14.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Leerdam 15.00 uur ds. H.J. Agteresch; Leiderdorp 18.30 uur ds. W. Silfhout; Lelystad 9.30 uur ds. J. IJsselstein en 15.30 uur ds. L. Blok; Lisse 10.00 (openb. bel.) en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Marknesse 15.30 uur (H.D.) ds. D.W. Tuinier; Meeuwen 14.30 uur ds. E. Bakker; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 15.30 uur ds. A.P. Baaijens; Mijdrecht 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Moerkapelle 14.30 uur (H.D.) ds. G.W.S. Mulder; Naaldwijk 16.00 uur ds. W. Silfhout; Nijkerk 14.30 uur ds. F. Mulder; Nisse 14.00 uur stud. P.J. de Raaf; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Oostburg 18.30 uur (openb. bel.)

ds. J.B. Zippro; Oosterend 10.00 en 16.30 uur ds. A. Vermeij; Oostkapelle 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Opheusden 10.00 (H.D.) en 17.30 uur ds. G. Pater; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Oudemirdum 19.00 uur ds. D.W. Tuinier; Poederloijen 14.30 uur ds. P. Mulder; Poortugaal 19.00 uur ds. J.B. Huisman; Puttershoek 10.00 uur stud. M. Boersma en 14.30 uur (H.D.) ds. G.J. Baan; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. J. Driessen en 15.00 uur (openb. bel.) ds. J. van Rijswijk; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. J. van Laar; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. S.W. Janse; Rilland-Bath 9.30 en 18.30 uur ds. M. Karens; Rotterdam-Alexanderpolder 16.30 uur ds. J. Driessen; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. W. Silfhout en 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. G. Hoogerland; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. Baan; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. M. Blok; Scherpenzeel 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; Sint Annaland 9.30 uur ds. C. Harinck; Slidrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 19.00 uur ds. W. Harinck; Spijkenisse 10.00 uur ds. H. Brons en 19.00 uur stud. M. Boersma; Stolwijk 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. J.B. Zippro; Terwolde - De Vecht 9.00 uur (openb. bel.) ds. A. Schreuder en 14.30 uur ds. S.W. Janse; Tholen 10.00 (openb. bel.) en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. A.J. de Waard; Utrecht 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. W. Harinck; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 9.30 (openb. bel.) en 16.30 uur ds. B. Labee; Waarde 9.30 en 18.00 uur stud. L. van der Kuijl; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur stud. M.G. van Middendorp; Wageningen 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. H.J. Agteresch; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. J. de Kok; Wierden 15.00 uur ds. J. van Laar; Woerden 18.30 uur ds. M. Joosse; Wolphaartsdijk 14.00 uur stud. L. van der Kuijl; Yerseke 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 19.00 uur ds. J. Schipper; Zwijndrecht 9.30 en 17.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn; Zwolle 15.00 uur ds. G. van Manen.

MAANDAG 14 SEPTEMBER 2020

Westzaan 19.30 uur (opening winterseizoen) stud. M. Boersma.

DINSDAG 15 SEPTEMBER 2020

Moerkapelle 19.30 uur ds. D. de Wit; Nisse 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Oosterland 19.30 uur ds. W. Mouw; Oostvoorne 19.30 uur ds. A.P. Baaijens; Poortugaal 14.00 uur (huw.bev.) ds. A. Verschuure; Poortvliet 19.30 uur ds. W.J. Karels; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. J. van Laar; Stolwijk 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Tholen 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Veenendaal 13.00 uur (huw.bev.) ds. B. Labee.

WOENSDAG 16 SEPTEMBER 2020

Amsterdam 19.30 uur ds. C. Sonneveld; Borssele 19.30 uur ds. D. de Wit; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur stud. L. van der Kuijl; 's-Gravenpolder 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; 's-Gravenzande 15.00 uur (huw.bev.) ds. H. Brons; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur (dovendienst) ds. W.J. Karels; Hilversum 19.45 uur (voor de evangelisatie) ds. G. van Manen; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. G. Pater; Krabbendijke 19.30 uur (GBS-dienst) ds. J. de Kok; Krimpen a/d IJssel 14.00 uur (huw.bev.) ds. C. van Ruitenburg; Leiderdorp 19.30 uur ds. K. Boeder; Mijdrecht 19.30 uur ds. A. Schreuder; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; Rhenen 19.30 uur ds. F. Mulder; Rijssen-West 19.30 uur ds. P.D. den Haan; Soest 13.30 uur (huw.bev.) ds. W. Visscher en 19.30 uur ds. J. van Laar; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. A. Schot; Uddel 19.30 uur ds. M. Joosse; Utrecht 19.30 uur (bidstond) ds. P. Mulder; Waardenburg 19.30 uur ds. G. Beens; Wolphaartsdijk 19.30 uur (H.D.) ds. G. Hoogerland; Zeist 19.30 uur ds. S.W. Janse; Zwijndrecht 19.30 uur (tijdrede) ds. J.W. Verweij; Zwolle 19.30 uur ds. A. Verschuure.

DONDERDAG 17 SEPTEMBER 2020

Bodegraven 19.30 uur ds. S. Maljaars; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. A. Verschuure; Dordrecht 19.00 uur (huw.bev.) ds. W.A. Zondag; Genemuiden 19.30 uur ds. A. Schot; 's-Gravenpolder 14.00 uur (huw.bev.) ds. C.J. Meeuse; Kampen 15.00 uur (huw.bev.) ds. D.W. Tuinier; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. G. Beens; Krimpen a/d IJssel 14.00 uur (huw. bev.) ds. C. van Ruitenburg; Melissant 19.30 uur ds. M. Karens; Naaldwijk 19.45 uur ds. J.J. van Ekeveld; Nieuwdorp 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Nieuwerkerk 19.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Nunspeet 15.00 uur (huw.bev.) ds. A. Schot; Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. J.B. Huisman; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur (voor de zending) ds. H.J. Agteresch.

**NIET SLECHTS HET DRAGEN
VAN HET KRUIS MAAKT ONS
TOT EEN KIND VAN GOD,
MAAR HET VOLGEN VAN
CHRISTUS MET HET KRUIS
OP ONZE RUG MAAKT ONS
TOT ZIJN KIND.**

THOMAS BOSTON

VRIJDAG 18 SEPTEMBER 2020

's-Gravenpolder 14.15 uur (huw.bev.) ds. D. de Wit; Kampen 14.15 (huw.bev.) en 19.00 uur (huw. bev.) ds. D.W. Tuinier; Klaaswaal 14.30 uur (huw. bev.) ds. G.J. van Aalst; Middelburg-Zuid 14.15 uur (huw.bev.) ds. A.P. Baaijens; Oostkapelle 15.00 uur (huw.bev.) ds. J. de Kok; Rijssen-West 14.00 uur (huw.bev.) ds. P.D. den Haan; Rotterdam-Alexanderpolder 19.00 uur ds. W.A. Zondag.

ZATERDAG 19 SEPTEMBER 2020

Barneveld-Centrum 14.30 uur (aangepaste dienst) stud. M.G. van Middendorp.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 13 SEPTEMBER 2020

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 16.00 uur evang. M. Vos; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 16.30 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

EVANGELISATIEPOSTEN

Alkmaar:

Evangelisatiepost 'Bij de Bron', Willem Buytewechstraat 2, 1816 GJ Alkmaar; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur. U bent hartelijk welkom op onze post. Openingstijden: woensdag t/m zaterdag van 11.00-15.00 uur. Voor actuele informatie of bezoek, bezoek dan eerst onze website. Tel. 072-5129195 email info@bijdebronalkmaar.nl website www.bijdebronalkmaar.nl

Amsterdam:

Evangelist M. Vos. Evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier', Looiersgracht 70-72, 1016 VT Amsterdam. Tel. 020-6227742 / 06-38327638 Website: www.bijsimondelooier.nl Informatie: amsterdam@bijbelcentrum.nl Samenkomsten zondagmorgen 10:30 uur en Bijbeluur 16:00 uur. U bent hartelijk welkom in onze evangelisatiepost. Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag 10:00-12:00 en 12:30-15:30 uur. Verenigingen en kerkenraden kunnen bij ons boeken kopen. U steunt daarmee het evangelisatiewerk in Amsterdam. Voor informatie en bestellingen: Mevr. A.G. Aangeenbrug-Westerink: boeken@bijsimondelooier.nl

Breda:

Inloopcetrum 'De Lichtboei', Vriesdongen 1, Breda Contactadres: info@inloopdelichtboei.nl Openingstijden: dinsdag en zaterdag 10.00-12.30 uur. Zondagse samenkomst op de 1e en 3e zondag van de maand om 10.00 uur.

Voor actuele informatie:
www.inloopdelichtboei.nl

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur. Kringloopwinkel en Inloophuis "Bij de Tijd" Hoofdstraat 88, 7811 ES Emmen. Openingstijden: Elke dinsdag, vrijdag en zaterdag van 10.30 - 16.00 uur en elke woensdag en donderdag van 13.00 - 16.00 uur. Tel. 0591-653915 www.bijdetijdemmen.nl

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur. I.v.m. de corona maatregelen zijn er naast de diensten geen andere activiteiten in Achter de Hoven. Elk jaar zijn er veel vakantiegasten wat we bijzonder waarderen. Helaas zijn er dit jaar geen plaatsen voor de vakantiegangers beschikbaar i.v.m. de corona-regels en de beperkte ruimte die we hebben. We wensen een ieder een goede en fijne vakantie toe in Friesland. Mocht u een gift willen geven dan kunt u dat doen op rekeningnummer NL79 RABO 0159 3425 70 t.n.v. Deputaatschap voor Evangelisatie. Bekijk ook eens onze website: www.inloophuisachterdehoven.nl

Merksem:

Evangelist A. van Setten; protestants centrum "De Bron", Jaak de Boeckstraat 21-23; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur. U bent ook hartelijk welkom in het inloophuis, geopend van dinsdag t/m donderdag van 13.00-16.00 uur.

Rotterdam:

Inloop- en Bijbelcentrum 'In de Gouwstraat', Gouwstraat 36-b, Rotterdam-Charlois. Kom eens langs, u bent hartelijk welkom. De inloop is geopend op dinsdagmorgen, donderdagmorgen en vrijdagmorgen tussen 10.00 en 12.45 uur.

Scheveningen:

Inloopcetrum 'Het Kompas', Keizerstraat 177, Scheveningen. De openingstijden zijn i.v.m. corona wat beperkt, nl. de inlooptijden zijn op woensdag en donderdag van 10.30 uur tot 12.30 uur en op vrijdag van 13.30-15.30 uur. U bent van harte welkom. Nadere informatie: www.kompasscheveningen.nl; u kunt ons ook bellen 070-2050008. Per e-mail: info@kompasscheveningen.nl

Tilburg:

Evangelist H.J. van den Boogaart; Kerkruimte: Offenbachstraat 105 Tilburg; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 18.30 u. In Het Kruispunt worden de zondagse samenkomsten en andere activiteiten gehouden. Zie voor info en openingstijden, www.kruispunttilburg.nl Als u vanwege uw vakantie een samenkomst wilt bijwonen, dan dient u dit vanwege de coronabeperkingen aan te vragen per mail, hjvdboogaart@kruispunttilburg.nl

Utrecht/Leidsche Rijn:

Bijbelcentrum 'De Hoeksteen', Monarchvinderlaan 200, Utrecht Wilt u meer weten over ons werk in de wijk Leidsche Rijn? Kijk dan eens op onze website www.hoeksteen-leidscherijn.nl

Advertenties

Daar het ons niet mogelijk is eenieder persoonlijk te bedanken voor de vele blijken van medeleven en belangstelling, zowel persoonlijk als schriftelijk, na het overlijden van mijn zus en onze tante

Jaapje Clazina van Woerden - van den Bergh

willen wij u langs deze weg onze hartelijke dank betuigen.

Mw. J. Zeeuw - van den Bergh
Neven en nichten Zeeuw

Capelle aan den IJssel, september 2020

T.H. "Ons 2e thuis" in Friesland

www.mijnvakantiestek.nl/1103
Eigen sanitair. 06-40489893

Gezocht: zelfst. woonruimte voor j.vrouw 22jr. in Barneveld. Tel: 0611676101
wonenbarneveld@outlook.com

PROBLEMEN MET VERSLAVING?

Wacht niet langer!

Er is hulp!

085 – 0601964

www.addisa.nl

Thuis uw nieuwe vloer kiezen!

PVC, Parket, Laminaat, tapijt.
Afspraak maken? 06-19557166

DE VLOERENKONING.NL

Jong echtpaar zoekt huurwoning per
uiterlijk 1 dec voor ong. een half jaar.

Omgeving Gouda/W'veen (M'kapelle,
B'koop of evt Benthuisen). Richtlijn huur
max €1000. Weet u iets?

Wij horen graag van u: 06-26648047

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Boekhandel De ZONNEBLOEM

Dorpsstraat 164 - Scherpenzeel (gld)
033-2774355
www.boekhandeldezonnebloem.nl

Wilt u weer sterker in het leven staan?

Brouwer Psychologen biedt kinderen,
jongeren en volwassenen hulp bij
psychische klachten en in moeilijke
situaties. Onze medewerkers helpen
u gedreven en betrokken verder
vanuit onze christelijke identiteit.
Lees hoe wij er voor u en jou kunnen
zijn op www.brouwerpsychologen.nl.
Of bel ons op **0180 – 426955**.

Locaties

Ridderkerk, Barneveld en Geldermalsen

Voor Top Onions B.V. te 's-Gravenpolder
is Green Career Consult op zoek, naar
mensen die invulling wensen te geven aan
de volgende vacatures:

- **International Sales Manager (HBO)**
- **Mechanisch Monteur (MBO)**
- **Operator Inpak (MBO)**
- **Heftruckchauffeur (MBO)**

Met het oog op deze functies, zoeken wij
gedreven en flexibel ingestelde personen,
die met passie hun werk willen doen!

Voor meer informatie – waaronder de
volledige vacaturetekst – kunt U contact
nemen met:

Bart van Eikema Hommes, senior consul-
tant agribusiness – Green Career Consult
Mailadres:

bart.hommes@greencareerconsult.nl

Telefoonnummer: 06-53159483.

Aloë Vera pakket van Neolife:

Aloë Vera Gel - jeuk, wondjes, koortslip.
Hand&Body Lotion- droge handen,
droge huid, niet-vetterig.
Kommie **06-34826766**
www.naturalhealthproducts.nl

Laatste preken van JC Philpot 1 €12,50

William Gadsby 1-3 à €12,50

Preken van John Kershaw 1-2 à €19,50
hetbraambos.nl 078-6933783

Binnenkort: **De dominee uit het
Achterbuurtje, Uit het leven van
ds. E. Venema**, T. Zegers-Venema
www.ramshoorn.nl / 0622780238

ZORGBOERDERIJ DE BORKELD

DAGBESTEDING VOOR
JONGEREN EN OUDEREN

Vrijwilligers gezocht!

Wij zijn op zoek naar vrijwilligers die onze
deelnemers helpen een fijne
daginvulling te geven! De dagbesteding is
bedoeld voor mensen die om welke reden
dan ook willen ontzorgen, ondersteuning
nodig hebben bij hun tijdsbesteding of de
thuisituatie willen ontlasten. Voor meer
informatie en aanmelden kunt u contact
opnemen met onze zorgcoördinator via
zorgcoordinator@zorgboerderijdeborkeld.nl of bellen met tel. nr. 0548 -
701581 (op maandag-woensdag-vrijdag).
Een VOG is verplicht. Deze wordt door
Stichting Zorgboerderij de Borkeld
vergeerd.

WWW.ZORGBOERDERIJDEBORKELD.NL

Hoe (over)leven christenen op Cuba?

Nodig ervaren spreker uit van
Spaanse Evangelische Zending (SEZ).
06-27269502 -
voorlichting@sez.st - www.sez.st

Fijn vakantiehuysje Veluwe 6 pers.

Info: 0651356365

In het Kroondomein waar het wild zich
laat zien en horen **t.h. 4 pers. mooi
chalet op rustig park**. Voor foto's en
beschikbaarheid zie chaletgortel.nl
of bel 0578-662229.

Te koop: gezellige twee-onder-één-kap
woning in Krimpen a/d IJssel.

Jaren '30 stijl. Tel. 06-15635809

HKS-Mediation, voor goed gesprek,
als je er samen niet meer uitkomt,
in je huwelijk, kerk of school.
www.hksmediation.nl

Energiestraat 7 7461 TZ RIJSSEN Tel: 0548 546055

De specialist in het milieubewust
isoleren van uw woning

Vloerisolatie
Spouwisolatie
Dakisolatie
Gevelisolatie

Profiteer nu!! landelijke subsidie

www.profijtisolatie.nl

sinds 1973

VAN MANEN

meesterlijke interieurs

kerkbanken | kerkstoelen | kansels
bankstoffering | doopvonts | lessenaars
collectezakken | liturgieborden

www.meesterlijke-interieurs.nl

Praktijk den Uijl

- ✓ HULPVERLENING
- ✓ COACHING
- ✓ TRAINING
- ✓ TOERUSTING

Nieuwerkerk aan den IJssel | Barneveld | Yerseke

T 010 7 411 411 | E info@praktijkdenuijl.nl
I www.praktijkdenuijl.nl

Veelal vergoed door ziektekostenverzekeraars

Wilt u kleiner gaan wonen?
Evt. met zorg. Landelijk gelegen,
omgeving Waardenburg, 1 a 2 pers.
Bel voor Info: 0653933283
Of kijk op www.rijnwaard-waardenburg.nl

NIEUW!! Logeerhuis te huur in style!
Kom voor een mid(week) naar Putten en
verblijf op het fraaie Veluwe
platteland in een luxe huis.
Meer info: 06-55895706

Waarom Paul Roescher?
Wij geven u twaalf redenen! **7**

Geén korting, maar in één keer de laagste prijs!

PVC vloer. Incl. inmeten + Egaline + Primer +
Egaliseren + Primer aanbrengen + Leggen
Elders 66,-

Kraakprijs
39,95
p/m²

PAUL ROESCHER
KEUKEN • BAD • VLOER • HAARD

Totaal 17500 m² in Rijssen en Apeldoorn
Tel. 0548 530 350 www.paulroescher.nl

Reformatische vereniging voor ouders bij wie
tijdens de zwangerschap of kort na de geboorte
kind(eren) zijn overleden

telefoon
06-49 49 94 99

**In de knop
gebroken**

www.indeknopgebroken.nl

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland
biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding
en psychologisch onderzoek aan volwassenen,
jongeren en kinderen met psychosociale en
psychologische vragen en problemen.

Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasserdam
078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
Bezoek onze website voor meer informatie,
de tarieven en aanmelding.
www.rpnederland.nl

Identiteitsbewust • Persoonlijk • Vertrouwelijk • Doelgericht

Houtsnijwerk.nl

Uw trouwtekst in hout uitgesneden?
Tel. 0418-551383
www.houtsnijwerk.nl

VAN STAVEREN

Begravenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar 0172 23 33 38
vanstaverenbegravenisverzorging.nl

Zoekt u een mediator
of
organisatie-adviseur?

Bel: 06 - 53868881

www.bvissermediation.nl
www.bvisserconsultancy.nl

Colofon

De Saambinder
Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

**Boeken ter recensie en vragen voor
rubriek "Vraag en antwoord"**

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

**Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk),
berichten en meditaties:**

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

**Aanlevertijd van kerknieuws en berich-
ten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.**

**Opgaven kerkdiensten
en beroepingswerk**

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
vóór de week van verschijning aange-
leverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,35 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E info@desaambinder.nl

Betalingen abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De
Saambinder-abonnementen te Woerden.

**Abonnementenprijzen
(bij vooruitbetaling):**

voor Nederland: € 14,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)

voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
*afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

Bezoek ook onze website
www.desaambinder.nl

De redactie behoudt zich het recht voor
ingezonden bijdragen, kerknieuws, berich-
ten en advertenties zonder overleg aan te
passen, in te korten of zonder opgave van
reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele
aansprakelijkheid betreffende de inhoud
van de advertenties en de (recensies van
de) aangekondigde boeken.

ELSKE WAARHEEN?

DE TELEFOON IS IN DE GANG EN ELSKE IS GEWOON EEN BEETJE DRAAIERIG ALS ZE DE HOORN OPPAKT. MISSCHIEF OMDAT ZE NOG HALF SLIEP?

'Met Elske.' 'Dag Elske, met oma. Hoe gaat het, kind?' De oude, vertrouwde stem brengt heel even een wonderlijk gevoel in Elske. 'Goed. Met u ook en met opa?' 'Ja hoor, kind, we maken het gelukkig goed. Het is al een poosje geleden dat we elkaars stem hoorden. Maar het is bijna kerstvakantie en opa zei vanmiddag: Bel nu eerst Elske eens op om te vragen of ze nog komt.'

Klinkt oma's stem gespannen? Elske aarzelt even, heel even maar, maar dan zegt ze: 'Ik blijf thuis, papa vindt het ook fijn enne... nou ja...'. Ze weet niet wat ze verder moet zeggen. Het laatste verzint ze ook maar zelf. Vader zal het best fijn vinden als ze hier blijft, maar als ze naar opa en oma zou gaan, zou hij er ook niets van zeggen.

Oma merkt aan Elskes stem dat ze een beetje in verlegenheid komt. Ze probeert haar eigen teleurstelling te verbergen als ze zegt: 'Dat kan ik me best indenken. Het is wel jammer, maar hopelijk komen er nog meer vakanties. Gistermiddag zijn Heleen en Geraldine hier geweest. Heleen had lang niks van jou gehoord en zij was ook zo benieuwd of je kwam. Ze zijn bijna de hele middag geweest en ik dacht: Was Elske er ook maar. Maar, heb je je rapport al gehad?' Zomaar begint oma over iets heel anders. 'Nog niet, ik krijg het vrijdag. Ik zal de cijfers wel opschrijven en naar u opsturen. En als ik vakantie heb, zal ik een brief aan Heleen schrijven.' Had Elske tegen oma anders altijd honderduit te vertellen, nu weet ze bijna niets te zeggen.

Liefde in het gezin

Mama Visscher slaat een arm om Emma heen. 'Wat houd ik toch veel van je!'

Misschien zegt jouw moeder dat ook wel regelmatig tegen je. Hopelijk mag jij iedere dag merken dat je vader en je moeder (als je die mag hebben) van je houden. Je ervaart dat je aandacht en liefde krijgt. Je krijgt een compliment als je iets goed gedaan hebt. Er zijn ook gezinnen waar helemaal geen gezelligheid is. Waar vaak ruzie is en geen liefde ervaren wordt. Kinderen die misschien om die reden wel in een pleeggezin moeten wonen. Omdat er thuis geen veiligheid geboden kon worden. Wat is dat erg hè! Dat gun je niet één kind.

Je kent vast Psalm 133 vers 3 wel uit je hoofd: 'Waar liefde woont, gebiedt den Heer' den zegen'. Als er liefde mag zijn in het gezin waar jij mag wonen, dan zul je dat merken. Dan zul je hierdoor ook blij en gelukkig mogen zijn. Dat is ook wat de Heere van ons vraagt. Om elkaar lief te hebben als onszelf. Doe jij er ook alles aan om lief te zijn? Voor je ouders, voor je broers, zussen, broertjes of zusjes? En als jullie ruzie hebben, zeg dan altijd: 'sorry' voor wat jij zelf verkeerd gedaan hebt. Vraag om vergeving, zeker ook aan de Heere. 'Heere, wilt U geven dat wij in liefde met elkaar mogen omgaan?'

Vergeet ook niet om de Heere te danken als je deze liefde in je gezin mag ervaren, en bid voor kinderen die weinig of geen liefde krijgen. Vraag of de Heere ook voor deze kinderen wil zorgen. De Middelaar heeft gezegd in Markus 10:14: 'Laat de kinderkens tot Mij komen, en verhindert ze niet'. Wat een liefde van Christus! Door Hem kan de liefdeloosheid vergeven worden. Hij heeft ons het grootste voorbeeld gegeven om zelfs te willen sterven voor verloren zondaren. Mag deze liefde boven alles ook jouw hart verbreken!

A. JANSE-PIETERMAN, RIJSSEN

Ds. Labee over:

Twee zwaarden

**Hoe leggen wij
Lukas 22 vers 38
uit?**

Zwaardmacht

We lezen deze woorden alléén in het evangelie naar de beschrijving van Lukas. 'En zij zeiden: Heere, ziehier twee zwaarden. En Hij zeide tot hen: Het is genoeg'. De kerk van Rome heeft al in de vijfde eeuw na Christus - op grond van deze tekst - geleerd dat er een geestelijke en een

wereldlijke machtsfeer bestaat. Hieruit is de twee-zwaardenleer ontstaan. God zou op aarde twee zwaarden hebben achtergelaten toen de Heere Jezus naar Zijn menselijke natuur naar de hemel ging. Voor de paus is het geestelijke zwaard bestemd, voor de keizer het wereldlijke. In de Middeleeuwen is deze zwaardmacht verder uitgewerkt. Paus Bonifatius VIII (1235-1303) stelde in zijn bul 'de heilige, algemene Kerk', dat beide zwaarden of machten in het bezit van de Roomse Kerk waren én dat het geestelijke zwaard natuurlijk superieur was aan het wereldlijke zwaard...

De vraagsteller vraagt naar de werkelijke betekenis van deze woorden. Ze zijn gesproken onderweg van de Paaszaal naar de hof van Gethsémané. De Borg van Sion geeft onderwijs over Zijn heengaan. Nog even en de woorden van de profeet Zacharia (13:7a) zullen vervuld worden: 'Zwaard, ontwaak tegen Mijn Herder, en tegen den Man Die Mijn Metgezel is, spreekt de HEERE der heirscharen; sla dien Herder (...)'! Maar de leerjongeren van Christus zijn zo blind. Nog één keer worden ze voorbereid op het heengaan van hun Meester. Jezus herinnert Zijn discipelen aan de gelegenheid toen Hij hen uitzond om het Koninkrijk van God te prediken. Ze behoefden niet als reizigers met een beurs of een reistas (male) te gaan. De Heere zou zorgen voor gastvrijheid en daarmee voorzien in voedsel, kleding en onderdak. En zo is het gegaan. 'Heeft u ook iets ontbroken?' zo klinkt het van Jezus' lippen. Kort maar duidelijk is hun antwoord: 'Niets'.

Dan komt er dat ernstige onderwijs 'maar nu...'. Eenvoudig gezegd: er komt een andere tijd! Hun Meester zal worden gegrepen en er wordt met Hem 'afgerekend' als een misdadiger. En de discipelen hebben een 'zwaard' nodig, al kost dat hun overkleed. Het zal duidelijk zijn dat hier niet wordt opgeroepen tot het letterlijk aanschaffen van een wapen.

De kanteekening (45) legt het uit: 'Met welke gelijkenis Christus de apostelen vermaant, gelijk in een geweldigen overval en nood van vijanden een iegelijk bezig is om zich van zwaarden en andere wapenen te voorzien, om den vijand tegen te staan; dat zij ook alzo in deze zware aanstaande tijden van vervolging zich moeten voorzien van geestelijke wapenen, om daardoor sterken wederstand te doen. Hetwelk de apostelen toen niet verstonden dan van de uiterlijke wapenen, gelijk blijkt uit vers 38'.

Twee discipelen blijken een zwaard te dragen en ze tonen het hun Meester. Dan klinkt het van Zijn lippen: 'Het is genoeg'. Sommigen menen dat het ironisch gesproken is: 'Twee zwaarden onder twaalf man! Gij zijt voorwaar! voortreffelijk gewapend, nu onze vijanden in grote menigte tegen ons uitgaan, en ieder hunner een zwaard heeft' (M. Henry in zijn Bijbelcommentaar). Jezus' jongeren verstonden het niet en Petrus zal straks het zwaard ter hand nemen...

Geesteskracht

'Maar twee zwaarden zijn genoeg voor hen die er geen behoeven, daar zij God Zelfen hebben tot het schild hunner hoop en het zwaard hunner hoogheid', lezen we in het bovengenoemde Bijbelcommentaar. Heel passend is deze verwijst: 'Welgelukzalig zijt gij, o Israël! Wie is u gelijk? Gij zijt een volk, verlost door den HEERE, het Schild uwer hulp, en Die een Zwaard is uwer hoogheid; daarom zullen zich uw vijanden geveinsdelijk aan u onderwerpen, en gij zult op hun hoogten treden' (Deut. 33:29). Later hebben de discipelen het verstaan: hun Borg zal buidel en male en zwaard voor hen verwerven. Uit die buidel zullen ze door de toepassing van Gods Geest onderhouden worden. Uit die reistas zullen ze eten en door dat zwaard zullen ze overwinnen. Lezer(es), is Jezus' lijdensbloed al uw/jouw voorraadschuur geworden? Dan krijgt de géestelijke wapenrusting waarde.

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt - zo mogelijk - altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.